

neprofesionální občaník
zabývající se výhradně
netradičními formami
životního stylu.

LH 6/77 - obsah

ZPRAVODAJSTVÍ Z DOMOVA

	str.
2. epištola lázeňským - E. Mařík	2-3
Vynálezce a zlepšovatel V. Novák	5-9
Koláže /V. Faktor/	1, 4, 10

SCÉNÁŘ LH

Příspěvek J. Koubka	12
Příspěvek J. Brzoráda	13

Z VOJENSKÉHO KALENDÁŘE - r. 1907

15-17

VÝHLED A KOLONÁDY

Abrakadabra	18
-------------	----

PŘEKRÁSNÁ LITERATURA

P. Vitera : Cesta na sever /Barabara Barabara/	19-20
--	-------

PŘEKLADY

A. Watts: Kniha /přel. V. Faktor/	21-33
A. Toynbee: Sjednocení světa a změna historické perspektivy /přel. V. Faktor/	34-50
M. Heidegger: Polní cesta /přel. A. Geuss/	51-54

PŘÍLOHA

Z pracovních schůzek LH /fotografie R. Zicha/	
---	--

McBurger

WINDSOR-CASTLE
ORANGE PEKO
TEA

NET WEIGHT 16 OZ (453 GRAM)
Selected Blend of delicate
flavoured fragrant Ceylon
Tea

THE CASTLE TEA CO. LTD. BRITISH ISLES
JOHN LEWIS & SONS LTD. E.G.A.

2. EPIŠTOLA LÁZEŇSKÝM

Byla doba, kdy informací bylo nepatrno a svět byl příliš velký. Aby se v takové době mohla lidská existence uplatnit, bylo třeba vymezit prostor jejich výbojů.

Duševní výboje civilizací jsou ohrazeny konvencemi, ne kterých tyto civilizace spolužívají. Tento ohrazený prostor je nyní informacemi přeplněn. Pro expanzi ducha již žádný nerbyvá.

Konvence jsou te bytelné a staré jako lidstvo. Nezbavíme se jich prostředky, které máme k dispozici, neboť vznikly právě z nich.

Dojde-li k nějakému výboji, musí zároveň nastat zmotení jazyků. Stavba babylonské věže již nutně někde začala; nestavme se proti dokončení tohoto populárního dílu.

Snad je ještě jiná možnost. Po způsobu dřívých kočovníků hledat nové pastviny. Přesunout se pole dál hranice konvencí, uniknout z jejich deseti. Opuštěním se vstoupit do nových, nprobědých krajů? Následovat jejich velvyslance - blehoslavěné chudé duchem?

Nenechte minout jediný den, abyste alespoň jedenkrát nevstoupili do světa nečekaných souvislostí.

Obklapme se tisícem věcí, nechme je plynout kolem a vnímejme je povrchně a roztrhaně. Znenadání vystoupí z nich nečekané vlastnosti a tvary desud nepoznané. Jsou takové povahy, že není třeba je definovat; upříme se chráněme o něco takového se vžbec pohnout.

Vždyť neznáme způsob jak vyřešit to nejjednodušší. Snad bychom opravdu mohli být i tati jako králové, když bychom dokázali vyříknout jediné pravidlo.

Všelijaké pitvoření postrádá smyslu. Vykroužené obraty mají jen zastřít chladná srdce a mdlé mozky.

Pokud jde o dosažení vytčeného, pravdy, jak to nazvali advokáti - obhájci kramářících, mělo by být jasné, že se jedná o něco pohyblivého, neustále se proměňujícího. Ať se vydáme kterýmkoliv směrem, přibližujeme se i vzdalujeme zároveň. Zkoumáním se nepochybě proměňuje objekt i my sami a nelze říci, že bychom se proto stávali hodnějšími jeho přízně.

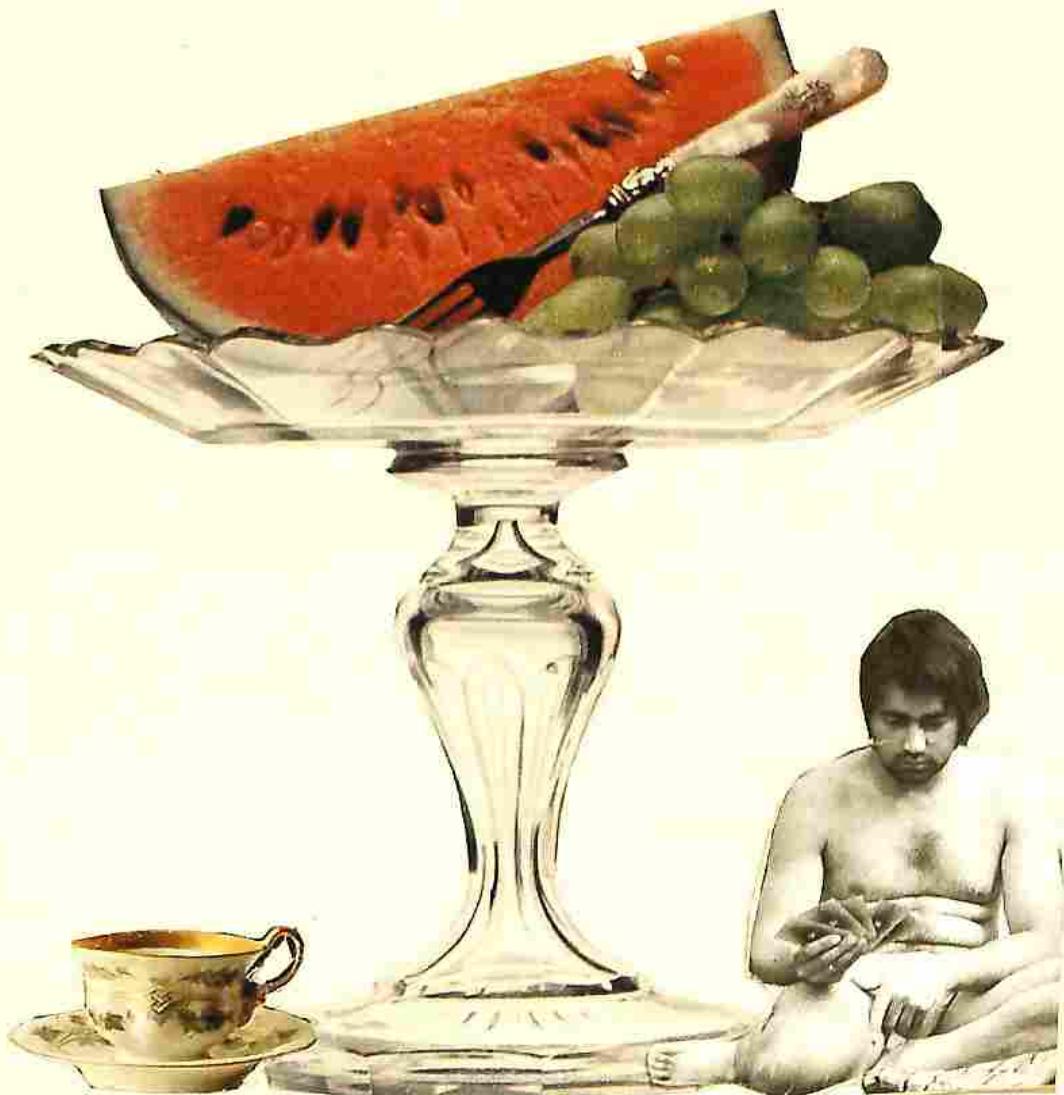
Jakékoliv úsilí je ostatně stejně nejdůstojně jako výtrvalé obléhání hnojních chlévů. Nesnažme se nic měnit. Vše je stejně v pohybu a tak není moudré přát si nic jiného než podlehnout a nechat se unášet. Povrchně a nenásilně přihlížet tomu, co k nám přichází samo.

Není to však snadné. Nejdříve je treba zbočit se zbožvyku ze všech nejhanebnějšího: otázek po příčině. Vždyť tyto slabomyslné otázky vždy existovaly jen tehdy, vyloučili něco z celku.

Vše, co nás obklapuje, je jen výplodem mozku, neschopného umírnit různaticejších predstav. Stříl však jen dostat se na okraj a pojme nás "třítip" údiv nad setrváčností a houževnatostí celého nemžení.

Odmítáme účast. Preteďme jak přiblíží děti svazovat třeslavíma rukama výplody kramářských nývyků.

Otevrme si po ránu okno a poslechneme jak zpívají ptáci. Zbytek zvířecí hrdoleti v nám by nás mohl donutit k prohlášení, že to je alespoň slušný způsob jak se nedonudit.

Podzemní inženýrské stavby - Praha Zbraslav!

V naší dílmě pověsili veliký plakát "Měsíc zlepšovatelů" a to mě vyprovokovalo k napsání tohoto dlouhého dopisu, kde mohu projevit svůj názor, jako dlouholetý zlepšovatel s více jak 50ti zlepšováky.

V letech 1950-55 jsem v Regule v Nuslích podal přes 20 zlep., za které jsem dostal přes 10 tis. kčs. a vzpomínám na tamější můj první zl. V naší dílně asi s 15 lidmi se dělali rozváděcí skříňe o váze do 5 centů a jejich přemísťování se dělo pomocí válečků a celá dílna musela tlačit.

Podal jsem zl. že udělám osu dle šířky skříně, se dvěma většími ložiský na koncích osy, tuto podložím ku středu skříně a ta celá pojede i se bude celá otáčet. Zl. mě zamítli, že je to blbost a že to může někoho zranit a tak páni dřepěli v kanaláři dál a dělníci se dřeli v dílně taky dál. Aniž bych se s někým radil, kupil jsem dvě větší opotřebovaná kul.ložiska a po práci jsem svůj plán provedl. Musel jsem ještě udělat ostrou patku na hever, abych mohl skřín zvednouti ze země.

Když jsem prvně skříň zvednul, podložil jí mým podvozkem a tlačil jí sám po dílně i já sám otočil, celá dílna se na mě dívala s vyvalenýma očima a otevřenými ústy a páni museli můj zl. přijmouti a dali mě zaň pět stovek. Další moje zl. vzbudili jak u dělníků tak u úředníků záist a vztek až na jedné dílenské schůzi bylo odhlasováno, když nekdo dostane něco za zl. musí to dát na pivo.

Poslední můj zl. v Regule nařídilo ministerstvo rozšířit na celou republiku a kdo ho použije, musí zlepšovateli něco dát. Dávali mě po sto korunách a já slibil ženě nové auto, ale asi to šlo našim pánum na nervi a tak mě přišli od ředitele oznámit, že mě další peníze dávat nemůžou, je prý to bezpečný zisk a to zákon nedovoluje a mě zůstal dojem, že za mé peníze si koupil auto někdo jiný, slyšel jsem o člověku, který si za zl. koupil tatraplán, asi mu to zákon dovolil.

Když začali rekreace, poslali mě jako nejlepšího pracovníka s prvním turnusem letadlem do Bulharska k moři a za mé nepřítomnosti mě na základě lži vydali z továrny, že 7 třídy mě dali do 3 třídy plavové a já dělal za 600 měsíčně a donutili mě z podniku odejít a do kádrových papírů mě napsali tekové hovadiny, že jsem od té doby zcela vyřízen.

Od roku 1955 do r.63 jsem pracoval u fi. Potrubí jako montér-kotlář a ří nástupu mě hlásili: my vám nesmíme přidat, máte to zakázané v kádrových papírách a máte ze všech našich zaměstnanců 2.000 lidí/ nejhorší kádrový pořádek, ale je tam psáno, že vám nesmíme říci proč. Asi v r.1959 udělal ing. Dvořák vynález a spalování mouru v parních kotlích za který dostal 60.000 a vysoké státní vyznamenání a snad proto, že jsem měl hodně zl. mě firma svěřila montáž prvního kusu v Podolí v Jeremenkové ulici a tam jsem dva roky spolu pracoval jak s ing. Dvořákem t k s něimi ing. Součkem a Pöhlem.

Na zahájení provozu mimo filmování přijelo do kotelný asi 10 doktorů a inženýrů a ti s oběma topiči začali ráno v 8 hod. zatápet a ve 13 hod. toho muzeli nechat, mour v kotli nikdo nezapálil. Když všichni páni odešli, oddechnul jsem si od jejich sekýrování a pokusil jsem se o zatopení sám ale ne jiném místě, oni zatápeli v kotli a já ve Dvořákovu přednosti a měl jsem víc čestití nežli všichni jáni i s oběma topiči dochromady a ve 16 hodin již jsem telefonoval šéfkonstruktéru ing. Součkovi, že mour v kotli nám nejenom krásně hoří, ale že již máme 4 atmosféry páry, to je

pokračování prvního listu
2 přílohy

normální provozní tlak a tak co nedokázalo deset doktorů a inženýrů, to dokázal umouněný kovář. Ing. Pöhl mě řekl, že jsem jim udělal ostudu a měl prý jsem to udělat dříve, ale mě to napadlo až když oni odešli.

Firma poslala za mnou šoféra Hofmana se vzkazem, že mě ministerstvo poslalo 5.000 korun a já navrhnuł ženě, aby si vynáležela televizor, že jí ho koupím, ale za týden přijel Hofman znova se vzkazem, že kádrové odd. nedovolilo mě moje peníze vyplatit - ty byly rozděleny mezi úředníky.

Když jsem to oznámil soudu, ten vyšetřil, že je to pravda, ale již na ženě nemám nárok, je to promlčené, na což mě právní odaření odesílatele oznámilo, že jelikož vás okradli, spáchali zločin a zločiny se dle zákona nepromlčují a protože je zán Buň vysoko a Car je daleko, nikdo s tím nehne.

Po skončení práce v Podolí, mě poslala firma do Železáren do Kladna na stavbu kyslikárny a asi za měsíc za mnou přišel dělník a důvěrně mě sdělil, dejte si pozor, jdou po vás, do kanceláře, říšel dopis, že vám mají dávat nejtežší práce a tady to znamená nemocnici nebo hřbitov a nikomu už neříkat a skutečně jen náhoda mě zachránila před neštěstím, můj spolupracovník je do smrti mrzákem, dostal ránu od el. výřety 22.000 voltů.

Nemám chuť psát o dalších svinstvích. V roce 1973 jsem podal zlepšovák u vojenských staveb a vedoucí ing. XXXXX nařízal reagovat slovy: mám chuť vás vyhodit z práce a skutečně jsem ze páru neděl vylít.

U firmy inženýrské podzemní stavby jsem již podal 6 zl. námitku, ale je veliké ticho, ani se nikdo nechce nemáhat. Poslední zl. vyřesil a zamezil krádení toaletního papíru na společných klosetech a jak mě řekl skladník to já bych mohl dávat každý den nový papír na klosety, oni si ho nosí domu. V dílně u p. Maříka, vedoucího Mrázek je zaměstnáno 28 lidí, udělal jsem dvě železné schránky na toaletní papír a jelikož je sam doplňují, znám spotřebu a to je za 10 až 14 dní až toaletní balíčky.

O dělníkům již jsem dostal pochvalu, že konečně je na klosetech čisto a to je stále dost potřebného papíru, dříve se tam vyleli noviny, které zároveň sloužili k tomu, aby si je každý řečetl v pracovní době, takže dnes již by se dali vypočítat úspory nejenom u nás, ale i jinde. Na tento zl. jsem dosud nedostal žádoucí odpověď, neopak mě bylo v jedné kanceláři řečeno, že o moji skříňku nerízajem, protože je to tehdy lepší a každý prý potřebný papír dostane neboť má na něj nárok. Svůj úsudek si onečinnám pro sebe, ale snad by se vyplatilo s tím něco udělat.

Praha 8.6.1975

Václav Novák, 11170
Belgická 38, Praha 2

Důkaz delšího života Země

MOSKVA 21. listopadu (CTK) — Stopky bakterií a vodních řas objevili ukrajinskí geologové v rudách, jejichž stáří je 2,8 miliardy let.

Tento objev posunuje o stamilióny let zpět předpokládanou dobu vzniku života na naší planetě.

Vzorky byly odebrány ve složích železné rudy nedávno objevené ananjevské magnetické anomálie na Ukrajině a prozkoumány pomocí elektronických mikroskopů. Při devítitisícinásobném zvětšení byly zjištěny stopky aktivní životní činnosti kolonií bakterií té doby velmi podobných dneš-

Podzemní inženýrské stavby - Zbraslav - Praha -západ !

Podávám tímto šest vlastních zlepšovatelských návrhů, které již jsou hotové a v praxi vyzkoušené a kolektivem spoluúčastníků v údržbářské dílně v Brániku, vedoucí s.Bělka, byli kladně přijaty. Prosím, aby jste do naší dílny poslali kresliče který zhotoví jejich nákresy a popisy a vše předá na příslušné místo, při čemž chci s ním spolupracovat a býti mu ve všem nápomocen.

- I/ Komín nad kovářskou výhní:dříve měla komínová roura průměr 20 cm. a nestačila odvádět kouř a plyny a ty otravovali jak kováře, tak celou dílnu. Navrhnu jsem jinou rouru o průměru 50 cm. a je problém ke vší spokojenosti vyřešen.
- 2./Sušárna na elektrody :přímo na zvětšený komín jsem přivářil držáky na třicet balíků elektród a ty se suší zdarma a tak účině, že po dvakrát již jsem musel jejich papírové obaly uhasit, začali hořet.
- 3./Pila na železo:K utažení předmětů řezaných se užívalo obyčejného klíče na matky a málo utažený předmět často povolil a přetrhla se pila.Udělal jsem nástrčkový klíč se spináglí a nyní se předměty utahují jako ve svěráku a dobré to drží.
- 4./Bruska : při broušení se předměty zahřívají a někdy tak, že je není možno držet v ruce a nebylo to kde ochladit.Na zbytek roury o průměru 120mm. a dlouhé 700mm.jsem přivářil dno a nahore dva šrouby jako závěsy na kterých tato nádoba vysí, přidržovaná k brusce a tím byl problém chlazení vyřešen, i ruce si v tom umývají.
- 5./Pákové nůžky:můj parták, ing. Malec mě poručil, udělejte zlepšovák, aby páka na nůžkách nemohla sama padat dolů a někoho nezranila.Tomu se dnes zabránil pouhým zastrčením kolíku, který je na řetězech.
- 6./Kovářská polní výhň:má dva ventilátory a dvě výhny a protože se nad ní pracuje jen na jedné výhni, využil jsem druhou volnou tak, že jsem na ní přivářil plech 1000 /1000/ 3mm. a na tuto desku přišrouboval svěrák, takže dnes má kovář při ruce krásný pracovní stůl se svěrákem a on svěrák velmi často potřebuje.
- 7./I.4.5.I973. jsem Vám podal zlepšovák,aby se nemohli ohýbat špicce bagru,který má lžíci na lanech.
- 8./ I.6.I973 jsem Vám podal zlepšovák,aby se nemohli ohýbat špice u bagru,který má lžíci na lanech.
- I.6.I973 jsem Vám podal vyčíslení tohoto zlepšováku,ale přes osobní urgenci u p. ing.Jeništy, jsem na tento zlepšovák dosud nedostal "Zlepšovatelský průkaz" a proto navrhoji, aby naši páni tam nahore,kterí mají co dělat se zlepšováky,si koupili ve státním nakladatelství za 5 kaček sbírky zákonů vydaných dne IO.II.I972,dále dne I4.I2.I972 a dne 2I.I2.I972 a tam se mimo jiné dočtu,že mají zlepšovateli vydat zlepšovací průkaz,prodávají je po IO.hal.vedle prodejny zákonů.

Mám připravené ještě dva zlepšováky, ale s těmi počkám, až jak to dopadne s těmi, které jsou zde uvedené.

Praha 14.4.I974.

Novák Václav, kovář
Belgická 38, 120 00 Praha 2

KANCELÁŘ MINISTRA ČSSR
PRO TECHNICKÝ A INVESTIČNÍ ROZVOJ

V Praze dne 3.4.1975
č.j. 743/02/75

Vážení soudruzi,

přiloženě zasíláme stížnost a zlepšovací návrh soudruha Václava Nováka, bytem Belgická 38, Praha 2, které zaslal kanceláři ministra.

Zádáme vás, abyste stížnost prošetřili a o výsledku řešení podali zprávu stěžovateli. Soudruha Václava Nováka o našem postupu informujeme. Kopii vyřízení nám zašlete na vědomí.

Se soudružským pozdravem

Ing.Odeon Stříž
vedoucí kanceláře ministra

2 přílohy

Podzemní inženýrské stavby
/s.Dražanová/
Bránická 141
140 00 PRAHA - Bránik

Vyjádření technika střediska 40411 k zlepšovacím
návrhům s. Nováka ze dne 14.4.74

- Ad 1/ Komín nad výhni byl vyměněn za větší profil na říkaz mechanika a bezpečnostního technika STAS
- Ad 2/ Sušárna na elektrody: má charakter drobného zlepšení, když není k dispozici speciální zařízení. Elektrody však musí být sušeny bez obalů.
- Ad 3/ Pila na železo: je vybavená při dodávce nástrčkovým klíčem, který byl nastaven trubkou. Tento klíč si někdo půjčil, proto se materiál po určitý čas utahoval normálním klíčem, což je dostačující. Tento klíč je možno k většímu uťažení nastavit trubkou.
- Ad 4/ Bruska: u brusky se používalo vědro na vodu, ale toto se použilo většinou na jiné účely, čímž byla bruska bez vody. Použitím roury a zavěšením na brusku se tato obtíž odstranila a voda u brusky je.
- Ad 5/ Pákové nůžky: provedením zajištění páky ručnic. nůžek se zamenilo spadnutí páky při řemíslování nůžek. Jinak samovolné spadnutí ~~nůžek~~ páky nepadá v úvahu. Je zlepšena bezpečnost práce.
- Ad 6/ Kovářská výheň: při omezeném prostoru u kovářské výhny je vhodná montáž svéráku na výheň, když tato prostorové výhovuje. Nechá se uvažovat jako drobné zlepšení.

František Bělka

Praha, 13. května 1974

mechanik střediska 40411

" S C E N A R I O "

Další příspěvky ke kolektivnímu dílu LH

Opat další fragment /navazuje na předcházející/

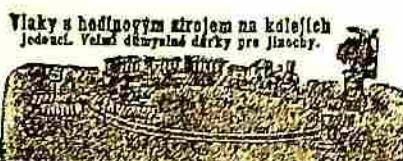
..... Retrvalo to ani chvíli a pod jasně modrým nebem se objevil obláček na černého dýmu. Třikrát o sobě se ozvalo tahlé zahoukání. Všiml jsem si mladíkova pohledu. Byl tak trochu zasněný, jakoby se na chvíli ocitl v jiném a pro mne neznámém světě.

V té chvíli jsem si vzpomněl na svoji zálibu v biliáru a jiných méně počestných hrách, na nezřízené pitky s místní honrací, které se protahly dlouho do noci, a v duchu jsem se tomu mladíkovi omlouval.

Nákladní vlak se pomalu přibližoval. Mezi ním a mladíkem nebyla vzdálenost větší než nějakých sto metrů. Mladík to vše sledoval s užaslym pohledem.

Stál jsem dost blízko železniční trati a nevím ani co mne najednou zneklidnilo. Byl to docela obyčejný nákladní vlak, naložený nějakými kameny z blízkého lomu. Na jednom z vagonů, myslím, že to byl třetí od zadu, leželo nebo bylo spíše zčásti zakryto něco, co upoutalo moji pozornost. Z místa, kde jsem stál se to nedalo přesně rozpoznat, čím více se ale vlak ke mně přiblížoval, tím více jsem měl dojem, že je to nejaký předmět zahalený do květované látky, s jakýmisi záhadnými temnými skvrnami. Mohly to být i letní šaty, alesoň se mi to tak zdálo.....

- kou -

Vlaky s hodinovým strojem na kolejích
Jedoucí. Velmi dekorativní dárky pro Jásachy.

Vlaky jedoucí na kolejích jsou hodinový stroj, stroj + 2 sáčky
váhy K 150. Tyž váží v rádiu počtem kolejnic K 150. Lepší vlak s 25 mm rozpětím, parní stroj, 2 sáčky, váhy, s přechodem přes krokodýl, vlastního růžového barvy a žlutobílou kopcem, délka kolejnice 240 cm, K 8.— Nejjemštější vlak, parní stroj,
s uhlákem, 2 sáčky, váhy a přechodem přes krokodýl, vlastním sloupy, krovítky, hlinádky domkem se stromem, výstražným kopcem, zastávkami, 320 cm, dvojitý trub kolejnice
K 10.— Zvláštní jemní vlaky K 125, 15,— a 25.— Přímo
je objednává u firmy Maxima Konrad, zlatnický dóm
v Kolíně, čís. 441/IV (Cechy). (10)

Obrazec vydáný vlastním jménem i vyplacen.

Drobný příspěvek ke scénáři

.....Po pchodlném výstupu sedí přednosta opřen o hůl na kopci pod Božími mukami. Sváteční uniforma zdůrazňuje jeho příjemnou tvář s nehybným ohledem upřeným dolů na městečko a nádraží. Na konci ospale dýmá rafinerie petroleje. V rotoce pod kopcem napájí koně oddíl dragounů. Na kraji lesa leží ve stínu tulák s otrhaným kloboukem v čele. Obraz oživí dva košské potahy, které vyjíždějí z pivovaru s nákladem sudů, odjíždějí po císařské silnici na Kroměříž. To římeče přednostu, aby pokynul chlapci, který stál opodal s proutěným košíkem pokrytým sněho-bílým ubrouskem. Chlapec je bosý, s kalhoty pod kolena, bílá košile bez límce přes ně, jedna šle křížem, ostříhaný dohola. V tom přichází pan fořt, aby se bez slov leč zdvořile pozdraví. Na němě pokynutí pan fořt usedá. Chlapec položí mezi rány košík; když obarží od přeunosty dvacet krejcarů, skojojeně odskočí.....

- brz -

Pracovní materiály ke scénáři:

Barvoslepost - daltonismus:

Porucha zraku, při které oko nerozeznává určité barvy. Tato vrozená porucha je nezhojitelná; nastati může však při chorobě sítnice, zrakových nervů a v mozku. Nerozeznávají se od sebe barvy červená, zelená a šedivá. U mužů 4%, u žen jen 0.4%. Příčinou úplného vrczeného daltonismu /při archromatoppii chybí smysl pro pestré barvy/, který je spojen s oslabením zraku, s mžikáním očí atd. je podle Kriese porucha na sítici. V mužském potomstvu je barvoslepost dědičná. Třeba ji zjišťovati u zřízenou železnic před jichž přijetím do služby.

Dalton John: 1766-1844, slavný chemik anglický, zakladatel atomové teorie chem. Objevil také t.zv. daltonismus.

Pošta a telegraf. /výbráno z naučných slovníků

I. Dopisy.

z let kolem 1930/

Adresa každého psaní bud zřetelná psána a přesné udáno jméno a bydliště příjemce. Při stejném jméně a meně známých místech a při adresách do ciziny musí se označit blížší bydliště. Adresa dopisu do ciziny, výjma Německa, bud psána vždy latinkou.

Váha dopisů pro Rakousko-Uherství a Německo všemi přesahovala 250 gramů. Do ostatních zemí váha dopisu jest neomezena.

Poštovně jednoduchých dopisů v Rakousko-Uherství, do Bosny, Hercegoviny a Německa ve váze do 20 gr. obnáší 10 halířů, od 20 do 250 gramů 20 halířů, do Srbska 15 halířů; do všech ostatních zemí svazku pošty svárové obnáší poštovné za každých 15 gramů 25 halířů. Při místní dopravě cíni poštovné za 20 gramů 6 hal., od 20 do 250 gramů 12 halířů.

Dopravně (rekomandované) dopisy musí se při podání vyplati. Dopravně dopisy nesmí nesít adresu tužkou prasou.

Poplatek za dopravně dopisů jakéhokoli způsobu a jakékoli váhy čini při vnitřní dopravě neb do ciziny 25 halířů. — Nověli se počet slov odpovídě, vyměři se tato na deset slov.

Za ztracený dopravně dopis v tužemsku na bradě posta 50 korun.

Soudní výřízení doručuje pravidelně pošta a sice rekamdonované. Poštovné za takovéto soudní dopisy zaplatí vždy příjemce a sice plati v místě 6 halířů, při vzdálenosti dopravy za dopis 50 gramů 10 halířů a za téži 20 halířů.

Expressní dopisy doručují ihned jakmile na místo dejdo. Na přední straně obálky musí být zřejmě vyznačeno „Schválené doručení“ (express). Poplatek 30 halířů zaplatí se hned u podnáje pošty. Za doručení ve vzdálenosti 7½ kilometrů platí se mimoto ještě 1 koruna.

Dopisnice (korrespondenční listky) pro Rakousko-Uherství a Německo stojí 5 hal. Do všech ostatních zemí svazku pošty svárové 10 hal. Rozměr dopisnice nesmí být větší než 14 cm. délka, 9 cm. šířka. Dopisnice s odpovědí stojí 10 hal. a mohou se do všech zemí zasílat.

Tiskopisy v křížové páse nebo otevření obálce dopravují se za snížené poštovné. Mimo adresu, datum a podpisu nesmí se na tiskopisy něčeho psát. Navštěvánky (vizitky) mohou obsahovat 5 slov údajenosti. Křížové pásky přijímají se až do 1 kilogr. Poštovné v Rakousko-Uherství, Bosně, Hercegovině a pro Německo obnáší do 50 gr. 3 hal., do 100 gr. 5 hal., 250 gr. 10 hal., 500 gr. 20 hal. a do 1000 gramů 30 hal. Do jiných zemí svazku pošty svárové platí se za každých 50 gr. 5 hal.

Vzorky zboží dopravují se též za snížené poštovné, musí se ihned frankovat a obálka musí být snadno k poznání. Ke vzorkům nesmí se dopis přiložit; závilek nesmí být přes 30 cm. dlouhý, přes 20 cm. široký a nad 10 cm. vysoký.

Poštovné v Rakousko-Uherství a Německu čini za 250 gr. 10 hal. a do 350 gr. 20 hal.

Telegrafní kalendář.

Poplatek za telegram v Rakousko-Uherství (v Bosně a Hercegovinou a Německu obnáší 6 hal. za slovo, nejméně ale 60 hal. (v místě 2 hal. za slovo a nejméně ale 40 hal.). Slovo může obsahovat 15 písmen nebo 5 číslic; co přes tento počet platí již za slovo nové. Do ostatních evropských a do většiny zámořských zemí jest základní svazka 60 hal., a za každé slovo poplatek, který jest rozdílný.

Převnění odpovědí. Podatek telegramu může zádanou odpověď od adresáta napřed zaplatit, v kterémto případě poznávací se musí před adresou „Odpověď zaplašena“. — Nověli se počet slov odpovědi, vyměři se tato na deset slov.

platné
v roce
1907

II. Peněžní poukázky.

A. Uvnitř země.

U všech tuzemských peň Jakob I v Bosně a Hercegovině mohou se podat a vyplati poukázky až do výše 1000 korun.

Poukázky za poukázky bez rozdílu na vzdálenost obnáší

do 20 korun	10 hal.
od 20 korun do 100 korun	20 hal.
" 100 "	300 "
" 300 "	600 "
" 600 "	1000 "
	1 kor.

B. Do ciziny.

Poukázky připustny jsou do všech evropských a po většině do všech zámořských zemí. Do Německa jest poplatek za poukázky do 40 kor. 26 hal., za dalších 20 korun 16 hal.

C. Telegrafické poukázky
jsou dovoleny v tužemku a všechn pošt, které spojeny jsou státním telegrafram do výši 1000 kor., dán do většiny cizích zemí do 600 korun.

III. Zásylky peněz a nákladu.

Dopravnou poštou dopravují se:

Zásylky peněz, cenných papírů, skvostů a učených ceny, jakož i zboží a jiného hod. a událostí nebo bez události ceny.

Váha zásylek nemůže přesahovat 50 kilogr. čani v místní dopravě.

Průvadní adresu přiloží se k každé zásyloce přes 50 gr. a k každemu cennému dopisu přes 250 gramů.

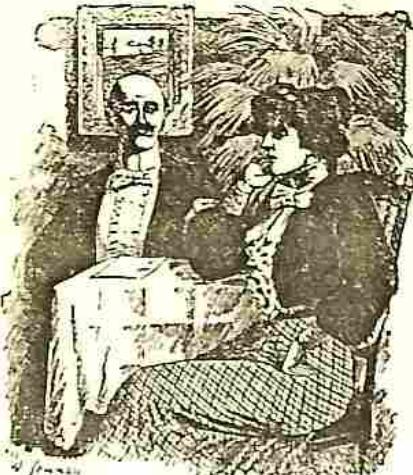
Zásylkám do zemí koruny Uherské přiloží se ještě statistické vyjádření o zboží zasílaném.

Sazba pro poštovní zásylky do Rakousko-Uherství a Německa ve váze do 250 gr. na vzdálenost 10 mil obnáší 24 hal., při větších vzdálenostech 48 hal., při zásylkách od 250 gr. do 5 kilogr. na vzdálenost 10 mil 30 hal. a při větších vzdálenostech 60 hal.

IV. Poštovní dohídky.

Tyto jsou připustny v Rakousko-Uherství, do Německa, všechn stropických zemí a do Spojených států severní Ameriky až do obnou 1000 korun.

Ta je opatrná.

Dobrá přčina.

Příliš nebezpečnou zaměstnání.

Pan Soukůvský: „Tak to dlej jí nemůže! Též musíme započít se sponem. Což si nemůže své saty sama zhotovit?“

Pani Soukůvská: „Ale mužíku, kam pak myslíš? To se musím teprve učít. Ale možla bych snad s tvýma klatama něčemu počítet?“

Pan A.: „Prod pak nepotrebuje pan Hejkavý tak zvanou záračnou masku proti dně, kterou ještě?“

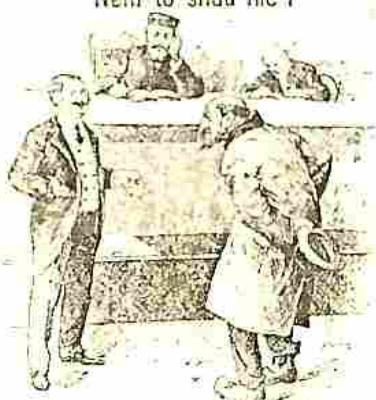
Pan B.: „Protože zámku masku vyrábí.“

Dovede si pomoci. Hostinský Sylva pravil ke své ženě: „Růženku, stáhní trochu světlo, neboť pivo jest dnes poněkud kalné!“

Exekutor: „Zde mám zabavit!“
Krotitolka hledí: „O prosím!“

Chce příležitost využítkovat. Soudce (obžalovaném, který byl na 10 dní do vězení odsouzen): „Máte ještě nějaké přání?“ — Obžalovaný: „Nastoupil bych rád svého trestu teprve patnáctého.“ — Soudce: „Prod právě patnáctého?“ — Obžalovaný: „Ta plížď má lehýně na 8 dní na návštěvu.“

Není to snad nic?

Soudce: „Z těch čtyř tisíc korun, které jste obžalovanému pučil, neobdržel jste nicého?“

Svědek: „Ani halére!“

Obžalovaný (vpadá do řeči): „Vályt obdrží ale přeco nyní dvě koruny za svědectví.“

Vznešená hospodyňka.

Pani Kudrnková: „Bětuško, zde málo k ročení kousek ryby, co nemíte, dejte do spíziny!“

Bětuška: „Děkuji pěkně, milostpani! Ale několik měsíců mohu si k tomu přece nashytat!“

Pohodlně.

Hospodářka (na venkově): „Vy, pane!“

Turista (ze spánku probuzený): „Co se daje? Jest již 6 hodin?“

Hospodářka: „Ne, je teprve pět, a Vy si přejete kávu, jak jste ráno večer pravili, teprve o šest.“

Bude tak dobrý a vezmete si konvičku a kávku do postele, aby nevystydla, má vysíl oheň a nemám jíž lidné trásky k uzařopení.“

Taškářský žert.

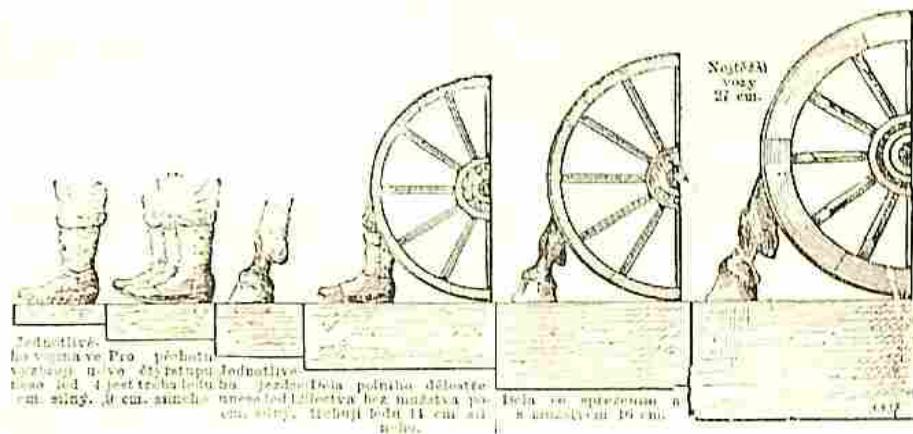

Ale, pane řediteli, nepotřebujete se zamknout tak spěšnou! Uložte se, že mi průvaz skočí? Ja nejsam tak citlivý.“

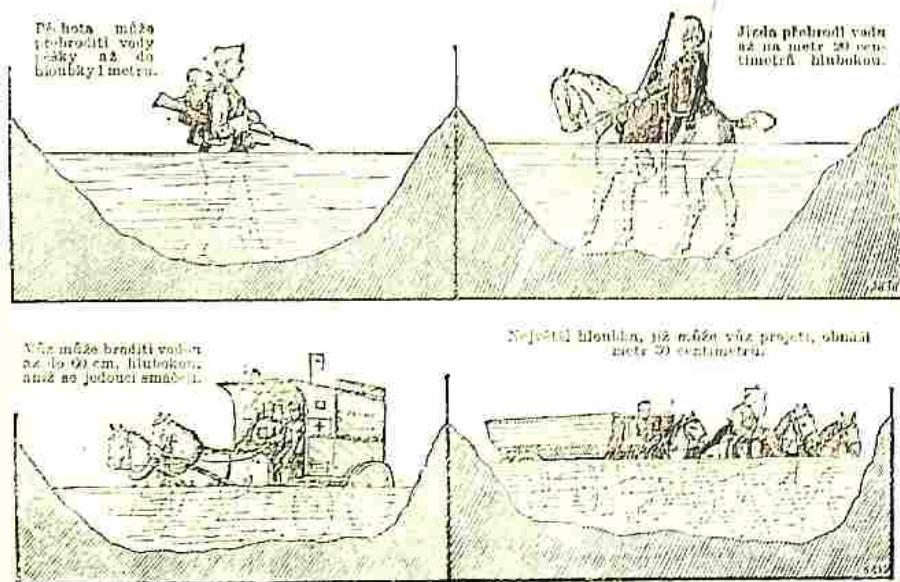
Zkrátka a řízně Zákařník (u řezníka): „Děku gultovacího masu a půl kilo klobouk.“ — Řezník: „Tak? No, vše co? Dležte si podruhé radej k Brožníkovi!“

Pěchota, jízda, dělostřelectvo a vozotajstvo na ledě a ve vodě.

Únosnost ledu.

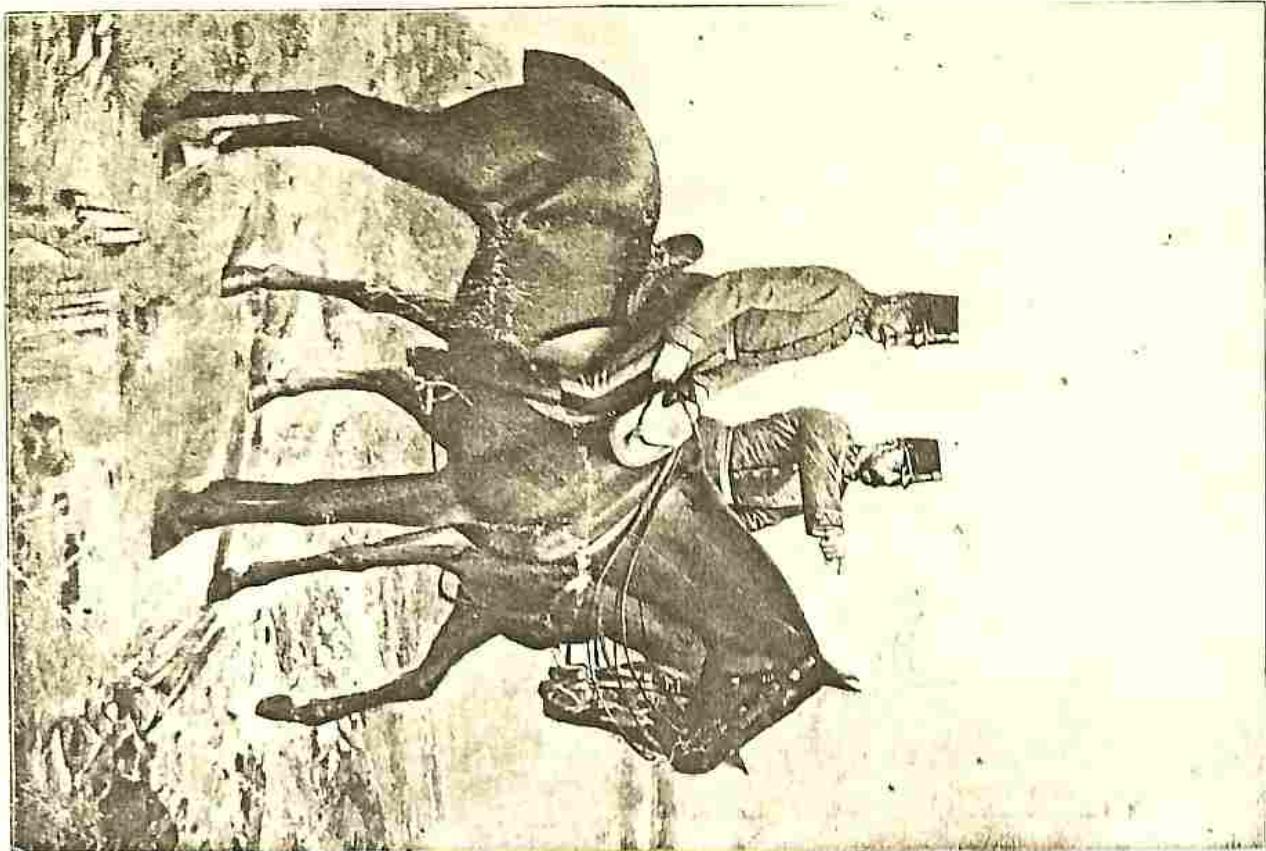
Přechod vod.

Evropský státní kalendář.

Papež Řím. Jeho svatost Pius X., narozen dne 2. června 1835

Stát	Vladař	Věk narození	Počet obyvatel-	Sídlo	Armaha	Váž. hmoty	Cení "cenového"
		v leto-	stva	město	mlad.	v roce	mince" v ruk-
		roku	počet	km²	v roce	(kg)	ce (v zá-)
Belgie							
Bulharsko	Leopold II.	1855	24457	6 856 500	266	46 470	255 000
s V.Romani	Ferdin. I.	1861	66345	3 745 000	24	53 574	210 000
Česká Hora	Mikuláš I.	1841	2050	228 000	19	629	40 000
Dánsko	Christian VIII.	1843	37750	2 444 000	240	10 000	82 000
Francie	Armand	1842	53461	35 302 000	360 000 400 000	4 350 000	450 000
Itálie	Nikolaj II.	1859	286823	38 213 000	375 278 156	3 323 000	324 000
Lichtenstei-	Jan II.	1843	159	9 500	—	—	—
sko							Jako Riso-
Litvánbirk	Vítem	1852	2586	237 000	12	313	—
Monako	Albert I.	1858	10	15 500	—	—	—
Německo	Vítem II.	1859	540 743	4 367 000	327 610 000	5 000 000	250 000
Nizozemí	Vilémina	1880	53 000	5 441 000	220	29 000	225 000
Norvežsko	Haakon VII.	1872	321 477	2 247 000	367	30 000	84 700
Portugalsko	Karel I.	1853	92 155	5 423 000	370	31 800	150 000
Rakousko-Uherství	František-Josef I.	1830	67 5012	17 118 000	15 502	40 1500	3 500 000
Řecko	Jiří I.	1841	61879	2 434 000	886	22 437	82 200
Rumunsko	Karel I.	1859	17 352	6 200 000	1900	61 950	328 000
Rusko	Mihail II.	1855	22 675 000	12 500 000	256 0	187 000	4 300 000
San Marino	Br. kníže	—	61	0 500	—	40	900
Slovinsko	Pet. I.	1843	48 303	9 294 000	3 06	27 400	358 000
Švédsko	Oskar II.	1829	477 802	3 221 000	475	58 700	511 000
Švýcarsko	Spolková	—	41 316	3 315 000	80	150 000	529 000
Španělsko	Alfonz XIII.	1886	504 552	18 619 000	11 111	11 111	1 111 000
Turecko	Abed II.	1842	1600	1 000	100	100	100
Velká							
Venecuela							

Nasi generali inspektor, ve vojska.

Jeneral Jindřich Alexander hrabě z Valdštejna a
Pán v ročníku Antonín Gallozzy.

A B R A K A D A B R A

a b r a k a d a b r a
A b r a k a d a b r
a b r a k a d a b
a b r a k a d a
a b r a k a d
a b r a k a
a b r a k
a b r a
a b r
a b
a

Zaklínadlo, mající svůj původ v gnosticismu, jež poprvé /kolem r. 200 po Kr./ doporučuje lékař A. Serenus Sammonicus. Slovo to bylo psáno ve formě rovnostranného trojúhelníku v jedenácti řádcích, zmenšovaných postupně vždy o jedno písmeno na destičku, která byla nošena jako amulet proti všelikým nemocem, zvláště proti tří-denní tvrdošíjně zimnici. Počíná-li takto jedním "a" a čteme-li až k poslednímu "e" v pravém rohu, a to tím způsobem, že postupujeme jednak ve směru horizontálním, jednak také vpravo nahoru ve směru šikmém, můžeme přečíst toto magické slovo $2^{10} = 1024 \times$; toto číslo se znožně zvětší, postupujeme-li částečně též ve směru šikmém vpravo dolů. Slovo to souvisí patrně s podobným slovem abraxas. Dnes se ho užívá jen jako žertovního zaklínadla.

Abraxas - mystické slovo gnose, podle všeobecného úvodu egyptského nebo staroperského. V něm bylo shrnuto 365 podob čichů, v nichž se prý projevovalo božství - toto číslo bylo přijato proto, aby odpovídalo počtu dnů v roce,

Vybráno z Nového velkého ilustrovaného slovníku mučeného, který byl vydán v Praze v roce 1929.

CESTA NA SEVER

/Barabobaraboro/

Barabobaraboro! Barabobaraboro! Kletě! Tetě prdlo
v bedně. Zevně zdá se jasně. Barabobaraboro. Pronk! Pronk!
Baraboro baraboro. U zetě latě na mlatě láskou pukají. Ach
tetin hrb! Barabobaraboro. Spadl jí v hrb Kajetán! Srb!
Stařeno trp! Barabobaraboro. Bratr a Slovan oslavěn slovem!
Spanilý vrb! Barabobaraboro barararara! A zase. Kletě! Zetě
na mlatě latě svatí milují.....barabobaraboro.....láskou
říhají.....barabobaraboro.....srpem mávají.....oberabnobora-
bacraha a takto k Srbu luzně hovoří.....obrbrorobbor.....Sloup
a Nový Bor na severu Svor.....Na pláních Snežky tančil Ledobor
a soudruh Krasin prověřoval vor. Za písne dálka Ztepilé Špic-
berky plakaly žabky a myšky. Rovněž i veverky. Ach!!! Baraboro-
baraboro.....pronk pronk pronk PRONK.....Och! Baraboro-
baraboro.....baraboo.....baRaboro.....baRaBoro.....BARABO!

V stříbrné dálce mizel bílý slon
s tichounkým úsměvem principála
vždyť navracel se k Tibetu
kde bílých mraků kypí tichá láva.
Trochu pomyslil na tetu, hrbo a Srba Kajetána
a zanotoval tuhleto: Tancuje-li Ledobor přesto, že je chor
zbývá ještě vor! A ty milý Krasine místo Šehování příkroč
bystře v naději k mlskům rozjímání. Vždyť ve studních
přídavných mého chobotu Teta, Srb i Hrb staví nový krb
a jakés bumážky v něm pálí.....Ach! Barabobaraboro
baraboro barabobaraboro baraboro.....okr, Tibet, ráj,
kam tě duše dá m.

Noc a cesta slov na půlnoční stranu. Trochu se nám vydračila holátká
a dobráčci. Přikvačila noc a tak se vztekle i potutelné, podle náatury
pochechtávají jako ostré rapiry nad tím kolikrát byla dnes použita
a kolikrát se zlovolnou radostí minula svůj cíl. Pracují téžce podob-
na artistům a aviatikům, obklopena mraky par a dýmu ve kterých jsou
jediným, mnohozračným a převážně balancujícím výrazem, připomínajícím

světy pevnější nebo eteričtější, modravě vzklenuté, neomezené a pokud možno souladné. Jejich artistické a aviatické cíle a sny jsou přečasto v přímém rozporu s jejich zkušeností. Stále čímsi unavena začnou jednou noci řádit. Spaří se galonem čaje, vykouří pár doutníků a začnou pomalu procítat. Pomalu prostupují ochočeným stereotypem mdlého či ustaraného/pardon/ dne a v jakési euforii vtrhnou do svého abecedního kabinetu. Prohlížejí si obrazy, listují v knihách, kompletně všechno převrhnu vzhůru nohama, aby konečně všechno pohltila. Pak vplynou do jediného slova nebo obrazu který zběsile rozvádí po svém, nejednou pohrdnou vnitřní rozmluvou a ženou se dále jako důlní vozíky tmavou slojí, aby u modravého východu zahledla kozorožce, který jim chce ukázat Frášilova jelena s třešní mezi rohy. Pak se tato slova a slůvka, rytmická a učerná, připomínající salvy hračkářova automatu v rukou dítěte a doprovázena "podzemní" hudbou /baraboro/, která svým neodbytným vytím vzbuzuje představu protácejících se kol jakéhosi nepravděpodobného soustrojí na kterém sedí parta pošetilých opic, zastaví...

Slova, slůvka rotující šíleně jako derviš v extázi jsou náhle poklidná jako zatopená louka.

Slova a sny, barvy mrákot a polospánku, stáda báječných zvířat, hádání z letu ptáků a rysů dlaně...

- PWV -

Bez učí elec, bez učení se, bez znalosti not

Císařská
akordeon, 20 klavi-
kami, 20 tóny, 2
hany, délka 86 cm,
K. 2.50.
3 kusy K. 7.

Hanuš Konrad
v Mostě 8, 4.XI.

(Cechy).

Odměna českého
harmonika s výrobou
1000 výrobců vlastními
zavíracími zadními
příslušenstvími a
zásilkou

číslo 200. Dostupný
akordeon s 10 klavi-
kami, 20 tóny, 2
hany, délka 86 cm,
K. 2.50.

3 kusy K. 7.

VŠEOBECNÝ O

Zvonařství
Oktáva Wintra
dřive Františka Wintra
v Broumově,
Cechy,

odpovídají se pp. zájem-
níkům pro dodávky no-
vých, jakot 1 kus předstí-
jakýchkoli vzdálené libo-
valnosti velikosti a sladění,
zároveň vzdálenosti
zvonek pro
zvony a zvonečky v
obor spadajících pravidly.
Laterny, písníky, pláštěnky
podobnky. Záruka
za platnost, dobrý kov
a nejdříve příci. Neopomítejte při potřebě vyzádat si záruky

Osvědčený pro každého
železný silný svěrák
1 kg. těžký, za kus zl. — .90
1 " " " 1.20
1 " " " 1.75
1 " " " 2.25
1 " " " 2.75

Nepostrádatelným pro fome-
níky, dívky i chotěšky, uli-
toňky v každej domácnosti.

Všeobecný nástrój k osobě
10 kusů v jednom, pouklova-
ný, osvědčený nástroj pro domácí potřebu se-
stává z klasického koštěti, sekery, hůlky, knoflí-
ků, nůžek na dřívko, K. za kus zl. 1.75.
Zásilka na dobírkou

H. FENICHEL, Vídeň, IX., Höfnergasse 13.

Nepostrádatelnými

pro každou rodinu,
pro každou domácnost iau mě-
nové domácnostní sou-
pravy sestávající z 1 vy-
sokejho přenosu s jelenem z
broncoviny a barevnou
salomonou miskou, asi 30
cm. výšky, plesné jako vo-
dlojáci výtrus, králík každý
stál, 1 pěkníkového památku
na 100 kusů, velmi
krásné úpravy, 1 tlustého
zrcadla a nízké ramének a
krásným obrázkem, es je-
ltem a kroužkem k zavěšení, 2 jemných porcelánových
váz s květinomalbou, 1 fardelou dekorací 3 kusy,
6 kusů vařáváho mydla, flámkového, růžového, kon-
finkového, resekového atd., 1 ručníkový věžákem a vý-
roba výroba rámům a výkřivým nářízím: "Dobré
jíro" atd., 1 černým, nezlomitelným hřebenem, 1 ne-
zlomitelným hřebenem na prach, 1 vkusným kapessal-
hřebenem, 1 zvěcením sklepnicou pod kuchyňským kofánkem
5 nebo 7 zasuvkami a úpisy, 1 zdvojdalem ručníkem
za řidič, 1 výškovým loupáčkem za brambory, 1 výškovým sh-
rádkem, skříňkou, závěste, věčné bílo.

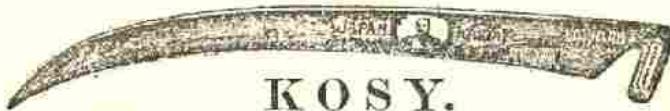
Však zde uvedených 24 predmetů posílen je podepsaný
obehok — pokud zájemce má — každoumu dodat ex nový-
ratu ede ještě cenu zl. 1.25. 100 kusů a 75 krajcar.

Budučka 20 kr. Zásilka za histor. město na dohled:

E. Bunzlau, Vídeň, VII., Bandgasse 19/S.

Sborník domácích potřeb a 2000 výroba v České Říši záruka.

VŠEOBECNÝ OZNAMOVATEL.

KOSY.

Dobrý nástroj — půlka dila.

Upozorňujeme obzvláště své čtenáře na značky kos «Búra» a «Japan», jenž zrobeny z nejsem-
nejší českého oceli, lebce ořízlátečné, majíce pokud se ostry a trvanlivosti tyto tu nejvýšší výkonnost,
to potvrzují nejdříve dokázavci listy a dodatečné objednávky. Za každý kus hofejších značek dává za
neobmezená záruka a že je objednání výhradně jen u firmy:

Cenníky zdarma a franko.
(128)

Michal Grauer, vývoz kos,
kobánky, Chry.

ZNAMOVATEL.

TAK CO TEDY ? /pátá a předposlední kapitola/

přeložil: V. Faktor

Mnho lidí - a je překvapující, že se téměř bez vyjímek jedná o lidí vychované v duchu protestantismu - se zeptá, co dobrého nám nové vidění skutečnosti, o kterém jsme pojednávali v předcházející kapitole, může přinést. Katolíci, Hindové, Buddhisti, Muslimové a Taoisti pochopí mnohem snadněji, že tato víze je dobrá sama o sobě, jelikož jsou v ní všechny bytosti navždy absorbovány v boží lásce a vědění. Protestany však tato možnost znervózní a některý z jejich oficiálních mluvčích určitě namítne, že těm v nebi byl dán "v lásce a službě kontinuální růst" protože Pokrok nelze zastavit. V jejich pojetí musí být i nebe rostoucím a vyvíjejícím se společenstvím.

Předpokládám, že hlavním důvodem je zřejmě ta skutečnost, že moderní protestantismus je ve své liberální a pokrckové formě ze všech náboženství nejvíce ovlivněn mýtolgií světa objektů a mýtem o člověku jako odděleném egu. Taktéž definovaný a pojímaný člověk je ovšem neschopen projevovat radost či uspokojení. O tvůrčích silách ani nemluvě. Takovému člověku byla vnučena iluze, že je nezávislý a zodpovědným zdrojem činů, proto nedokáže pochopit, že to co dělá se nikdy nepodobá tomu co by MĚL dělat, jelikož společnost, která ho definovala jako oddělené ego ho pak těžko může přesvědčit, aby se choval tak, jako by k ní skutečně patřil. Takový člověk se chraničky cítí vinou a k utíšení svého svědomí je nucen vyvíjet hrdinské úsilí.

Z tohoto úsilí pocházejí různé sociální instituce, nemocnice, mírová hnutí, zahraniční pomoc, bezplatné vzdělání a celá filosofie různých podpor /1/. Čím je však tato záslužná činnost úspěšnější, tím víc nových problémů plodí. Málokdo z nás se někdy zamyslel nad tím, čeho by se tím mělo dosáhnout. Co budeme dělat, až nakrmíme hladové, oblékneme nahé a seženeme domov lidem, kteří jej neměli? Je naším cílem umožnit neštastným lidem, aby mohli pomáhat těm, kteří jsou ještě neštastnější? Přimět Indy a Afričany ke konverzi a udělat z nich ~~uxxak~~ prosperující buržasii? Dát každému Bengálců či Zulu privilegium připojit se do našeho "závodu krys" /2/ a umožnit mu tak kupovat si stále nové televizory a jiná zařízení?

Před několika lety se jeden můj přítel procházel po čajových plantážích poblíž Darjeelingu a povšiml si polí zarostlých křovím. Když se pak zeptal na důvod, bylo mu řečeno, že majitelí těchto polí bylo tak líto chudých dělníků, že jim dali dvojnásobný plat. Jediným výsledkem bylo, že odevzdali méně práce než jindy a to navíc v kritickém období, kdy je nutné pečovat o rostlinky každý den. Náhodky byly katastrofální. Přítel předložil pak tento problém jednomu indickému komunistovi. Jeho řešením bylo, že by jim ponechal dvojnásobný plat, ale přinutil je k práci. Když pak předložil můj přítel stejný problém jednomu americkému obchodníkovi, dostal tuto odpověď: nechat jim dvojnásobný plat a koupit jim rádiopřijímače. Ani jeden z nich nepochopil, že si domorodí dělníci vážili času mnohem více než peněz.

1 - pozn. překl.: v originále "welfare state"

2 - pozn. překl.: v originále "rat-race"

Aktivisté operující s donuccováním těžko pochopí, že vážné sociální a ekonomické světové problémy nelze řešit jen prostým úsilím či technikou. Cizinec se nemůže přihnat jen tak jako Jéžíšek /1/ s dárky a věci na místě srovnat - a zvláště ne cizinec s našimi názory, který nemá pocit, že by k světu patřil a proto již zdálky vypadá jako rušitel. Jelikož sám dobře neví co chce, podezřívá ho každý, že jsou k jeho dárkům připojeny neviditelné drátky. Další by se mu důvěřoval jen tehdy, kdyby věděl co chce a byl s tím co chce spokojen. Jestliže to neví, pak mohou být jeho přání bez konce a proto si nikdo neví rady jak s ním zacházet. Člověka, který není schopen prožívat radost, nemůže uspokojit vůbec nic. Tím nechci tvrdit, že jsou americké a evropské korporace vedeny nenasytnými padouchy, kteří se přizívají na úkor jiných. Jasnějším se toto vše stane v okamžiku, kdy s lítostí a soucitem zjistíme, že velká část našich bohatých a mocných mužů jsou jen napálení hlupáčci či vězni ve šlapacím kole, kteří - až na velmi vzácné vyjimky - nemají ani nejmenší tušení jak utráct peníze a mít z nich potěšení.

If I had been a Heathen
I'd have praised the purple wine
Myslaves would dig the vineyards
And I would drink the wine;
But Higgins is a Heathen
and his slaves grow lean and grey
that he may drink some tepid milk
exactly twice a day. /2/

Kdybych já byl pohanem
chválil bych dobré víno
otroci o mé vinice by pečovali
a já bych jen víno pil;
pohanem je však Higgins
jeho otroci zešedivěli a zhulili
protože Higgins smí jen vlažné
mléko pít a to jen dvakrát denně.

Naše nejlepší úsilí v činnosti za občanská práva, světový mír, populační kontrolu, uchování přírodních zdrojů, pomoc hladovým - jakkoli jsou tyto věci naléhavé - nebuduou účinnou pomocí a jejich důsledky budou ničivé budeme-li se jimi zabývat v současném duchu. Tak jak se věci nyní mají, nemáme co dávat. Není-li naše bohatství a životní styl oblíben ani u nás doma, nemůže uspět ani nikde jinde. Methedrine a podobné léky jistě zabrání extrémnímu hladu. Mír však mohou zajistit jen mírumilovní a lásku mohou propagovat jen ti, kteří milují. Z pocitu viny, ze strachu nebo z prázdnoty srdce žádná láska nevzejde. Zrovna tak nemohou lidé bez schopnosti pro život v současnosti dělat žádné platné plány pro budoucnost.

Oddělená osoba nemůže nalézt uspokojení. Žije věčně v haději, těší se na zítřek. Byla tak vychována již v dětství a její občasny odpor k dvojitě vazbě /3/ byl vždy usmířen hračkami. Chcete-li nalézt v naší kultuře opravdu lidové náboženství, hledejte je v rituálech kolem Vánoc. Již od počátku prosince jsou ulice vyzdobené, obchody ověšené pozlátkama a přecpaný dárky, pouliční rozhlas výhrává elektronické koledy, takže se člověku z Venite adoremus dělá špatně již dlouho před skutečným příchodem Vánoc. Ve většině domech a bytech jsou již rozvěšené a cekama ověšené vánoční stromky a domů se neustále přinášejí malinké balíčky převázané třpytícími se mašlemi, které vypadají jako kdyby skryvaly dárky pro princezny. Ve školách a kancelářích proběhly vánoční večírky ještě předtím než byly zavřeny na skutečné svátky. Ještě stále však zbývají balíčky pod stromečky a punčochy u krbů.

Když konečně nastane ten Den /4/ nejsou již děti k udržení.

-
- 1- pozn. překl.: v originále "Santa Claus".
 - 2- pozn. autora: G.K.Chesterton: "The Song of the Strange Ascetic" - /písni podivného asketika/ - Collected Poems, Dodd, Mead, New York 1932, str. 199
 - 3- pozn.překl.: v originále "double-bind".
 - 4- pozn.překl.: ve Spojených Státech neslaví Štědrý večer, dárky se dávají 25. prosince.

Nespali téměř celou noc, jen stěží se mohou dočkat snídaně a pak se vrhnou na zlaté a stříbrné balíčky jako kdyby neobsahovaly nic menšího než Elixír života nebo kámen mudrců. Jíž před polednem vypadá obývací pokoj jako nákladák s papírem do sběru, který vjel do krámu se všeli jakými tretkami /1/. Všude se válejí zbytky pomačkaných krabic, balicího papíru a pomačkaných stužek, vúzanky, panenky z umělé hmoty, napůl sestavené modely železnice, kosmonautické skafandry, atomové bomby z umělé hmoty, kousky čokolády, rozbité vánoční ozdoby, miniaturní sportovní vozy, stovky kusů stavebnic, vedení pistolky, láhve whisky a nafukovací balonky. Za Během další hodiny začnou děti obvykle jejet a řvát a musejí být vykázány na zahrádu nebo na ulici, aby mohl být zlikvidován nepořádek a uděláno místo k svátečnímu obědu. Dalších tucet dní po Vánocích pak mají všichni zkažený žaludek a chřipku. Na Silvestra se pak dospělí pořádně namažou, aby na celou věc zapomněli.

Důležité na tom všem je, že nesmírná očekávání skončila fiaskem. Dívka byla krásná, ale chlapec byl impotent. Očekávání však musí být opět rozníceno, a děti se opět těší na dárky příštích Vánoc. Jaké dárky by to tedy měly být? Dokud ještě nejsou děti zapojeny do závodu krys, vědí to velmi dobře. Jeden z nejhezčích Vánočních dárků, který jsem kdy dostal byl levný prsten se skleněnou imitací diamantu. Dostal jsem jej náhodně; byla to věc, která se dává na věčírcích do crackerů. Posadil jsem se s tímto kouzelným předmětem ke krbu, otáčel jsem jím na všechny strany a sledoval různé barevné odlesky, které sklo vrhalo ve světle ohně. Byl jsem si jist, že jsem nalezi Salamounův prsten, s kterým poručel džinům a afritům s mozaickými křídly. Nebylo to způsobeno tím, že bych si přál, aby pro mne něco udělali, stačila mi úplně atmosféra, sledoval jsem jak v plamenech přicházejí tyto magické bylosti k životu a cítil jsem, že xjsem navázel styk s bezcasovým světovým rájem.

Naše kultura - která produkuje takový duševní stav, v kterém se asi nachází rezavá plechovka cíp piva - vytváří jen velmi málo magických objektů. Klenoty jsou uhlazené a nezajímavé. Architektura je téměř totálně oloupena o dekorativní prvky a je poselá vztyčováním skleněných krabic. Dětské knihy jsou psány seriozními dámami se třemi jmény a žádnou imaginací a pokud se týče comics, snad jste si někdy povšimnuli nábytku v Dogwoodově domě /2/. Potenciálně magické ceremoniály katolické církve jsou nejvyšší tychlostí opouštěny nebo racionalizovány. Drama nebo rituál v každodenním chování se považuje za afektovanost a špatný takt; společenské způsoby se staly nerozeznatelné od manýrismu. - pokud ještě vůbec něco takového jako společenské způsoby existuje. Neprodukujeme vůbec nic co by bylo srovnatelné s velkými orientálními koberci, perským sklem, dlaždicemi s knižními iluminacemi, arabskými výrobky z kůže, španělskými intarziemi, indickým textilem, čínským porcelánem a výšivkami, jemným japonským lakem s brokátem, francouzskými goblénery nebo šperky Inků. /Ačkoliv zcela náhodně se naše malé elektronické přístroje jemným šperkům podobají/.

Důvodem, že nemáme podobné věci není nás přílišný spěch ani nedostatek smyslu pro přítomnost; ani skutečnost, že si nemůžeme dovolit druh práce, který by si výroba takových věcí nyní vyžadovala, ani preference peněz před materiály, ale to, že jsme zprovcidili ze světa veškerou magii. Přišli jsme dokonce i o představu ráje a naši umělci a řemeslníci již jej neuří zpodobnit. Tuto cenu musíme platit z to, že se pokoušíme kontrolovat svět ze stanoviska pro které je všecko může být prožito, cizím objektem.

1 - pozn. překl.: v originále "dime store"

2 - pozn. překl.: oblíbený obrázkový seriál severoamerických novin, který hennou formou ironizuje hodnoty a životní styl středních vrstev. Hrdina seriálu se jmenuje Dogwood.

Jít zpět je však nemožné a bylo by to i sentimentální. Děti jsou ve styku s rájem v tom rozsahu, v kterém se ještě nenučily ego trik a totéž platí o kulturách, které jsou podle našich standardů "primitivnější" a infantilnější než naše kultura. Pochopíme-li tedy alespoň teoreticky, že ego trik je podvod a že vše, tedy i "já" a "vesmír" je jednou věcí, budete se určitě ptát: "A co teď? Jaký je další krok?" Jak tuto znalost aplikovat v praxi?" Odpovím, že nejdůležitější věcí je konzolidace tohoto pochopení a upevnění kázně, která je nezbytná k tomu, abyste mohli prožívat radost a naučili se žít v přítomnosti. Bez těchto věcí nemáte co dát - ani věci míru nebo raseové integrace, ani hladovějícím indům a číňanům, a dokonce ani svým nejbližším přátelům. Bez těchto věcí je veškeré sociální práce jen zmateným vyměšováním se do cizích věcí a z budoucnosti bude plánovaná katastrofa.

Zpět žádná cesta nevede. Tak jako překonala věda svůj čistě atomistický a mechanický pohled na svět pomocí většího množství vědy musí být ego trik překonán pomocí intenzivnějšího vědomí. Zbavit se pocitu oddělenosti tak zvaným "činom vůle" /1/ není možné. Právě tak nepomůže snaha zapomenout na sebe nebo se nechat unést jinými zájmy. Proto nemá žádné moralistické kázání úspěch; dokéž vypěstovat pouze prohnané pokrytie - kázáním je těmto lidem nacíkován stud, vina nebo strach, což je přinutí chovat se tak jako kdyby skutečně milovali ostatní. Jejich "ctnosti" jsou pak často destruktivnější a vzbudí větší odpor či nolibost než jejich "neřestí". Jeden britský sociální projekt - realizovaný počestnými dářkami - se nazýval C.O.S. /Charity Organization Society/ /2/. Mezi chudými byl však více známý jako projekt "přikrč se nebo měj hlad".

Taoistický filosof Chuang-cu popsal jakékoli úsilí zbavit se ega jako tlučení na buben při hledání uprchlíka" nebo - jak bychom to řekli my - provést policejní razii se zapnutýma sirénama. Vše, čemu nás může takové úsilí naučit, je přesvědčení, že je naprostě neúčinné; cím víc se snažíme potlačit hrabivost nebo strach, tím více si uvědomujeme, že to děláme z hrabivých pohnutek nebo zestrachu. Všichni svatí se vždy považovali za bídné hříšníky - byli si vědomi, že jejich touha po svatém chování je motivována nejhorším ze všech hříchů - duševní pýhou, potřebou sám sebe obdivovat jako nejvyšší úspěch v umění lásky a altruismu. Pod tím vším je bezedný koš zla: hra "jsem větší kajícením než ty", "jsem méně pyšný na svou pokoru než ty" atd.. Zdá se, že se ego trik v jednom gestu po druhém stále utvrzuje.

Ale jak tyto hry provozuji - jak si jsem stále více vědom toho, že si jich jsem vědom - tak si začínám rovněž uvědomovat, že nejsem schopný definovat se sám, že jdu nahoru bez vás /tedy bez něčeho jiného než jsem sám/ zároveň tím jak vy jádřivější sestupujete - začíná mi být jasné, že na druhých závisím. Nikdy bych se nedozvěděl, že patřím k vnitřní skupině /3/ "dobrých" nebo "spasených", kdyby nebylo nějaké vnější skupiny /4/ "zlých" nebo "zavržených". Jak by si mohla udržet kterákoli vnitřní skupina své kolektivní ego bez líbivých diskuzí během oběda o příšerném chování těch, kteří k nim nepatří? Skutečná identita jižních rasistů spočívá v tom, že se staví do kontrastu "s těmi špinavými, černými negry". A naopak vnější skupiny cítí, že jsou skutečně "v tom" /5/ a své kolektivní ego živí příjemně rozhorlenými konverzacemi o filištinech, buržoasií,

1 - pozn.překl.: v originále "act of will"

2 - pozn.překl.: volně přeloženo něco jako Společnost pro organizovaní dobročinnosti

3 - pozn.překl.: v originále "in-groups"

4 - pozn.překl.: v originále "out-groups"

5 - pozn.překl.: v originále "in"

"squares" /1/ a "WASPs" /2/. Dokonce i sv. Tomáši Akvinskému ukázlo, že část blaženství svatých v nebi spočívá v tom, že sámchou dívat přes cimbuří dolů a radovat se ze spravedlivého trestu hříšníků škvářících se dole v pekle. Všichni víziové potřebují poraženého svatí se neobejdou bez hříšníků a mudrci bez blázňů - přinejmenším do té doby dokud je jedním z hlavních životních cílů "být někým" ve smyslu odděleného cga.

Sebe samého je však nutné definovat v pojmech druhých. Sám sebe zábám pouze v pojmech něčeho či někoho "jiného" nezávisle na tom vidím li to vekcí stupnici hodnot nad sebou nebo pod sebou. Tím, že já jsem sebou /3/, jseš i ty tebou. Jak to řekl jeden velký rabín: Jestliže já jsem já, protože ty jseš ty a ty jseš ty, protože já jsem já, pak já nejsem já a ty nejseš ty". Oba jsme něco mezi tím a Martin Buber pro to nalezl termín: já-a-ty a já-a-to, což je jakýsi magnet nacházející se září mezi póly, mezi tím, co jsem já a vším tím, co počítuji jako "to druhé".

Toto je teoreticky nepopiratelná skutečnost. Zůstává zde však ještě problém jak se zbavit FOCITU, kterým sám sebe od ostatního odděluji - pocit organismu v nevyhnutelné soutěži téměř se všemi "objekty" jeho zkušenosti. Existuje na to nespolečné množství návodů a téměř všechny obsahují něco, co by bylo možné doporučit. Mezi jinými jsou to praktiky meditace jogy, dervišské tance, psychoterapie, Zenbuddhismus, metody "modlitby" sv. Ignáce, Hesychasta a Salesia, užívání vědomí měnících chemikálií jako je LSD nebo mescalin, psychodrama, skupinová dynamika /4/, techniky na probuzení smyslů /5/, metody quekerů, Gurdžijevovy cvičení, relaxní terapie /6/, Alexandrova metoda, sebehypnoza. Všechny tyto metody mají stejnou nevýhodu: v okamžiku, kdy se začnete některé seriozně včenovat, zařadíte se do nějaké speciální vnitřní skupiny, která sama sebe definuje - často s tou nejelegantnější jemností - tím, že se z nějaké vnější skupiny vyloučí. To se vztahuje i na každé náboženství nebo kult, a to i tehdy, jednali se o ~~ukupném~~ náboženství univerzálně přístupné, protože vše je jen hra na "já jsem méně exkluzivní než ty".

Výsledkem je, že jakékoliv náboženství i ne-náboženství - ař byla všechna založena ve jménu bratrství a univerzální lásky - je neobyčejně avárlivé. Co způsobilo na příklad v praktické politice více rozbrojů než projekt opravdové beztrídní a demokratické společnosti? Historicky má toto hnuti mystický původ - od Jézíše k sv. Pavlovi, k Eckhartovi a Taulerovi, k anabaptistům a Bratrům svobodného ducha /7/ a jejich tvrzení, že před Bohem jsou si všichni rovni. Dalo by se téměř říci, že být znamená přít se nebo se přinejmenším lišit, stavět se do kontrastu s někým jiným.

Pokud toto platí, pak nikdo, kdo nebojuje, nemá žádnou identitu kdo není sebecký, není nikým /8/. Nic nesjednotí společnost taklik jako nějaká společná věc proti vnějšímu nepříteli. V tom samém okamžiku se ale nepřítel stává základní podmínkou této sociální jednoty.

-
- 1 - pozn.překl.: velmi volný a nepřesný překlad by snad mohlo být "mastňáci", "squares" v angličtině znamená "čtverce"; jedná se o hanlivý název lidí konzumního zaměření a bez fantazie.
 - 2 - pozn.překl.: zkratka "White Anglosaxon Protestants" - tedy bílí protestanté anglosaského původu.
 - 3 - pozn.překl.: A. Watts používá vlastní termín "goeswith" - "jde s" tedy: to, že já jsem já. Jde s" tím, že...
 - 4 - pozn.překl.: v originále "group dynamics"
 - 5 - pozn.překl.: v originále "sensory-awareness techniques"
 - 6 - pozn.překl.: v originále "relaxation therapies"
 - 7 - pozn.překl.: v originále "Brothers of Free Spirit"
 - 8 - pozn.překl.: v originále "není nikým" jako "has no self"

Proto větší společnosti vyžadují větší nepřátele, a tato skutečnost nás přivedla k dnešní nebezpečné situaci, kdy je prakticky celý svět rozdělen do dvou obrovských táborů. Mají-li veďoucí politici obou stran alespoň trochu inteligence, tak se tajně dohodnou jak zabránit konfliktu a budou si pořádně nadávat aniž by však na sebe házeli bomby. Budou-li trvat na tom, že k udržení armády ve formě je nějaké to bojovní zapotřebí, omezí se na lokální konflikty v "nedůležitých" zemích. Voltaire by býval řekl, že kdyby žádny dábel neexistoval, bylo by třeba si nějakého vymyslet.

Je tedy zcela zřejmé, že chcete-li se hádat a sledovat vlastní zájmy, měl byste uznat, že potřebujete, aby vás podporoval nějaký nepřítel. Zrovna tak je zřejmé, že na otázku "Kdo nebo co jsem?" musíte odpovědět, že nejste nic, neberete-li v úvahu vše ostatní. Čím víc se pokoušíte dosáhnout nějakého zlepšení - ať už v morálce, umění nebo duchovním životě - tím víc by mělo být zřejmá, že hrajete starou, pyšnou a egoistickou hru, v které se dosažení úspěchu a uznání této skutečnosti vámi či někým jiným projeví jen v kontrastu s neúspěchem někoho jiného.

Zpočátku je to paralyzující poznání. Čítнетe se v pasti - v té nejhorší ze všech dvojitých vazeb - ať se rozhodnete pro kterýkoliv směr, každý bude obsahovat a zároveň i vyvolávat svůj protiklad. Rozhodněte se stát se Kristem a hned se objeví nějaký Jiřáš, aby vás zradil, i dav, který vás ukřižuje. Rozhodněte se stát se dáblem a lidé se proti vám spojí v té bratrské lásce. Vaší první reakcí bude asi zoufalství. Jediný směr se vám bude zdát zřejmě dosupný: zapomenout na vše a zabývat se samými trivialitami nebo vypadnut ze hry; spáchat sebevraždu nebo strávit zbytek svých dní tlacháním v nějakém ústavě.

Je zde však ještě jiná možnost. Nesnažte se vypadnout ze hry a raději se ptejte, co past znamená. Co se ještě skrývá v poznání, že jsem paralyzován, neschopný uniknout ze hry, v které mají všechna pravidla dvojitou vazbu a všechny pohyby vedou k porážce? Tato hluboká a intenzivní zkušenosť dvojité vazby má svůj původ již v kojeneckém věku, kdy vám společnost nařizovala, že MUSÍTE být svolobný, zodpovědný a milující, a kdy jste byl bez vlastní vůle definován jako nezávislý činitel. Smysl této paralyzy spočívá v uvědomení si, že to vše je nesmysl, a že vaše nezávislé ego je jen FIKEJ. Prostě žádne není; ani k tomu, aby mohlo něco dělat, ani, aby ho nějaké vnější síly strkalysem a tam, ani k tomu, aby mohlo něco měnit nebo se stát objektem změn. Pocit "já", který měl být ztotožněn s celým vesmírem vaší zkušenosti byl místo toho odříznut a izolován a pojímán jako o samotě stojící pozorovatel tohoto vesmíru. V předcházející kapitole jsme mluvili o tom, že jednota organismu s jeho prostředím je fyzikální skutečností. Jste-li si tedy jist, že oddělenost /1/ vašeho ega je fikci, začnete sám sebe POCHLOPOVAT jako komplexní životní proces. Zkušenosť a to, co zkušenosť prožívá se stane jedinou věcí.

Každý organismus však tuto zkušenosť prožívá z odlišného hlediska a rozdílným způsobem, protože každý organismus je v nekonečné různorodosti se projevujícím vesmírem. Pro věřící ve vnějšího všemocného Boha je tato skutečnost nebezpečnou pastí; jsou v pokusu prohlásit "jsem Bůh" a očekávat, že budou všemi ostatními organismy uctíváni a že je budou ostatní organismy poslouchat.

Je důležité si zapamatovat, že zkušenosť tohoto druhu nemůže být vnučena násilím ani není možné přivodit si ji jakýmkoliv úsilím vaší fiktivní "vůle". Opakování pokusy tohoto druhu však mají tu výhodu, že nakonec odhalí svou zbytečnost. Nepokoušejte se pocitu ega zbavit. Berte jej však - dokud s vámi ještě je - jen jako jeden totálního procesu - jako třeba mrak nebo vlnu na vodě, jako pocit

¹ - pozn.překl.: v originále bílé knihy se vždy používá "separateness"

tepla nebo chladu či něco podobného. Snaha zbavit se ega je posledním útočištěm tak těžko přemožitelného egoismu! Tato snaha jen skutečnost pocitu ega potvrdí a upevní. Je-li však tento pocit oddělenosti považován žen za pocit jako každý jiný, pak se vypaří tak rychle jako přelud, kterým ve skutečnosti je.

Právě z tohoto důvodu nejsem přiliš nadšen různými "duchovními cvičeními" v meditaci nebo joze, která považují některí lidé pro uvolnění ega za rozhodující. Děláte-li tyto praktiky proto, aby se vám "dostalo" pochopení či osvícení, klem, že je možné uvolnit ego tím, že se nazvedává za tkaničky ubct, zesílí. Meditace pro meditaci jako naslouchání hudbě pro hudbu samu je však dobrá věc. Jdete-li na koncert proto, že si přejete být "kulturnější", pak se tam jen posadíte a budete hluchý jako pařez.

Zeptáte-li se mně JAK se ego pocitu zbavit, zeptám se já vás PROČ toho chcete dosáhnout. Dáte-li mi poctivou odpověď, tj., že se vaše ego bude cítit lépe "ve vyšším duchovním stádiu" sebepřesázení /1/ poznáte brzy, že jste jako cibule: slupka po slupce, vytáčka po vytáčce a ve středu žádné jádro. A o nic jiného, než poznat, že ego je skutečně klamem, hradbou okolo hradby...okolo ničeho, skutečně nejdě.

Zjistíte, že ego je přesně tím, čím předstírá, že není - není svobodným centrem osobnosti, ale automatickým mechanismem, který vám byl již v dětství transplantován sociálními autoritami. Snad i dotek dědičnosti v tom hrál určitou úlohu. Zpočátku se můžete cítit jako loutka, která tančí bezmocně na provázkách, které vedou k neznámým silám. V tomto bodě se vychytralé ego může znova uchytit: uchýlí se ke hře "nemohu si pomoci", rozdělí se na dvě části a předstírá, že je svou vlastní sbětí. "Podívejte se, jsem jen rancem podmíněných reflexů, nesmíte se proto zlobit, když jednám tak, jak cítím". Ne což se dá odpovědět: "My jsme zrovna takové loutky, nemůžete si proto na nás stěžovat, když se na tebe rozlobíme".

Ale kdo je ten nebo co se nesmí rozlobit nebo si nesmí stěžovat? Ego stále ještě přežívá jako "já", které musí pasivně trpět "své" automatické chování i chování "jiných" - jako kdyby zde byl nějaký rozdíl mezi tím, kdo věci pasivně snáší a tím, kdo násilně napadá. Zmarněné ego se stáhlo do své pásležní pevnosti - předstírá nezávislost a udržuje si identitu tím, že se staví do role pouhho pozorovatele či trpitce toho, co se kolem odehrává. Pak se lituje nebo utěšuje, že je loutkou osudu.

To je však již jeho skutečně poslední vytáčka. Nyní je zde narysována čára, která odděluje vše, co se stane mně /včetně mých pocitů/ od toho, čeho jsem jen vědomým svědkem. Není pak snadné pochopit, že je tato čára jen imaginární, a že se jedná stále o ten samý klamný proces, který nás automaticky naučili již v dětství? Ta samá propast mezi poznávajícím a poznávaným? Mezi organismem/prostředím a zpětnou vazbou /2/ organismu neboli mechanismem sebevědomí? Není-li žádného rozdílu v tom, co se na jedné straně stane mně, pak není ani na druhé straně, na straně svědka, pokud se týká toho, co přijímat nebo odmítat. Přijímám, odmítám, svědčím právě tak automaticky jak se stávají věci nebo jak mé emoce odrázejí moji fyziologickou chemii.

V okamžiku, kdy si začnete připadat jako kompletní loutka celá věc vybuchne. Žádný osud neexistuje, není-li nikdo nebo nic, co by jím mohlo být ovlivněno a utvářeno. Není ani žádná past, když není nikdo nebo nic co by do ní mohlo být chyceno. Není zde ani

1 - pozn. překl. v originále "selftranscendence"

2 - pozn. překl.: v originále "feedback"

žádné přinucení dočud zde neni zároveň také svoboda volby, protože pocit nedobrovolného chování můžeme znát jen z kontrastu s chováním dobrovolným. Zmizí-li pak čára mezi mnou a tím, co se mi stává, pak už nezbývá ega žádoucí pevnost, ani kdyby se tyářilo jen jako pasivní svědek. Přestanu se cítit jako VE světě a začnu se poriňovat JAKO svět, který není ani k ničemu nucen ani není vrtkavý. To, co se stává, není automatické ani libovolné: jen se to stane. Vše, co se stane, je na sobě vzájemně závislé a celek působí jako neuvěřitelná harmonie. Každé teto současně jde s /1/ každým tamtím. Bez někde jinde není žádoucí zde. Zde je tam a tam je zde.

Když se dostaví tento nový pocit, vyvede vás to zpočátku z míry. Dá se to přirovnat k okamžiku, kdy se vám poprvé v životě podařilo udělat při plavání pár temp nebo když jste poprvé ujel sám první metry na kole. Máte pocit, že to nedohláte vy sám, ale že se to děje samo od sebe, a jste zvědavý, kdy o tuto schopnost zase přijdete - což se vám může klidně přihodit, začnete-li na svém pocitu příliš lpět. V okamžitém kontrastu ke starému pocitu je zde pocit jisté pasivity, jako kdybyste byl vás listem ve větru. Pak si však uvědomíte, že jste obojím - listem i větrem. Svět uvnitř vaší pokožky je zrovna tak vám jako jste vy venkovním světem; oba světy se pohybují společně a jsou neoddělitelné. Protože je venkovní svět mnichem a mnichem větší než svět vnitřní, máte zpočátku pocit, že se nedokážete kontrolovat. Záhy ale objevíte, že můžete snadno konat všechny běžné činnosti: pracovat, rozhodovat se jako předtím, vše je ale pro vás mnichem menší přítěží. Vaše tělo již není tou mrívou, kterou muselo ego cílivovat a vléct za sebou. Máte pocit pevné pudy pod nohami a špiháte-li na kopec, máte pocit, že vás kopec sám nadzvedl. Vzduch vám z plíc vychází a do plíc vchází sám od sebe, a místo abyste se díval a naslouchal, přichází k vám světlo a zvuky samy od sebe. Oči vidí a učí slyší jak vše vítr a teče ~~rekaz~~ voda. Veškerý prostor se stává vaší myslí. Čas vás unáší jak řeka, ale nikdy nevytíká z přítomnosti; čím rychleji teče, tím více ho zůstává a vy nemáte žádnou potřebu jej všechnak ubíjet nebo s ním bojovat.

Snad se zeptáte, k čemu je takový pocit dobrý. K čemu je vesmír? Jaký je praktický význam milionů galaxií? Nemá žádný smysl, a právě proto jej má - snad to zní jako paradox, ale není. Jaký má na příklad smysl hrát hudbu? Hrajete-li jen proto, abyste vydělal peníze, předčil nějakého jiného umělce, stal se kulturnějším člověkem nebo se celkově zdokonalil, pak ve skutečnosti nehrájete - vaše mysl se hudbou nezabývá. Zamyslite-li se nad tím, zjistíte, že naslouchání hudbě či ~~rekaz~~ skládání hudby je pouhým luxusem, návykem, nařením cenného času a peněz jen pro vytváření komplikovaných zvukových vzorců /2/. Co bychom si ale myslí o společnosti, v které by nebylo pro hudbu místo, která by nepolovala tanec ani jiné činnosti, které se přímo nezabývají praktickým problémem jak přežít? Je zcela zřejmé, že by taková společnost přežívala bezúčelně - dokud si nevytvorí požitky z takových "základních úkolů" jako je architektura, farmaření, vojenství, tovární výroba nebo kuchaření. Vytvoří-li si takové požitky, je cíl přežít rázem zapomenut. Tyto úkoly začnou být konány pro svůj vlastní účel v tom okamžiku, kdy začnou farmy vypadat jako zahrady, obytné domy začnou mít zajímavé střechy a záhodné ornamenty, na zbraně se začnou rýt zajímavé vzory, tesáři začnou k "dokončení" práce potřebovat víc času, a z kuchařů se stanou gurmáni.

Čínské filosofické dílo, které se nazývá Tajemství zlaté květiny říšské, že "bylo-li použito účelu k dosažení bezúčelnosti, pak byla celá vše správně pochopena". Protože společnost, které přeží-

1 - pozn.překl.: v originále "goeswith", což je speciální termín A.Wattse

2 - pozn.překl.: v originále "design"

vá bezúčelně nečiní žádná opatření proti bezúčelnému chování - to jest proti činům, které nejsou přímo zaměřeny na přežití, které se naplní v příternosti a necekávají žádnou budoucí odměnu. Nepřímo a nikoliv zémerně je pak takové chování k přežití užitečné, protože sexstavá důvodem k přežití, nikdy však tehdy, je-li o to usilováno. Hra pro osvěžení a odpočinutí po práci není hrou a ani žádná práce není vykonána dobře a přesně, není-li nějakou formou hry.

Abychom se uvolnili z dvojité vazby, která je vyjádřena slovy "musíš přežít", je nutné vidět, že život je ve své podstatě hrou. Obtíže s pochopením této věci spočívají v tom, že idea "hra" má dva rozdílné významy, které si často lidé pléstou. Dělat něco pouze POUZE ve hře je triviální a neupřímné. Zde by bylo spíše na místě používat termín "hračkařit" /1/. Když mi ~~však~~ nějaká žena, že mne miluje, je správné se zeptat: "myslíš to vážně nebo si se mnou jen hraješ?" Koneckonec má-li nás vstah kvést měl bych si moc přát aby to NEMYSLELA vážně a že si se mnou BUDĚ jen hrát. Ještě lepší by otázka zněla: "myslíš to upřímně nebo jen tak hračkaříš?" Upřímnost je lepší než vážnost. Na druhé straně je zde hrani, které v sobě nemá ani špetky triviality - hraje-li Legovia na kytaru, nebo Sir Laurence Olivier roli Hamleta nebo hraje-li někdo v chrámě na vařhany. V tomto smyslu mohl svatý Rhoř říci o Logosu, tvůrčí moudrosti boží:

Ve svých hrách rozmíchá Logos
celý vesmír podle své vůle
do ~~všech~~ všech možných tvarů.

A na druhém konci Země řekl Japonský mistr Ženu Hakuin:

Ve zpěvu a tanči je hlas Zákona.

Také Vedanta se na svět dívá jako na liliu a máju , první slovo ve významu hra, druhé ve významu iluze./z latinského ludere, hrát/, magické, tvůrčí moci a umění a mření - ~~xxx~~komplexní smysl tohoto slova by se dal přirovnat k bytosti, která tančí nebo kreslí podle nějakého schematu v určitém měřítku. Z tohoto hlediska je jak vesmír tak i hra "bez významu", t.zn., že ani vesmír ani hra neznamená - na rozdíl od slov nebo symbolů - nic jiného mimo sebe sama, zrovna tak jako třeba Mozartova sonáta neprináší žádné morální nebo sociální poselství a nepokouší se napodobit přirozené zvuky bouře, větru nebo ptačího zpěvu. Napadlo mě-li zvuk "vody", poznáte, co mám na mysli. Co věk celá tato situace - to, že já vytvářím zvuk a vy myž rozumíte - znamená? Co znamená pelikán, slunečnice nebo ~~galaxie~~? Nebo $a+b=b+a$? To vše jsou jen vzorky, tančící vzorky světa a zvuků, vody a ohně, rytmu a vibrace, elektřiny a vesmírného prostoru. Připomíná to známá slova Sira Arthura Eddingtona o povaze elektronů:

Vidíme atomy se svými pásy obíhajících elektronů vrhajících se sem a tam, srážející se a odrážející se. Osvobozené elektrony, vyražené z pásku, spěchají pryč ještě stokrát rychleji, jen těsně míjejí jiné atomy... Podívaná je tak fascinující, že jsme téměř "apomněli na dobu, kdy jsme se bláhově domnívali, že se dozvím, co elektron vlastně je. Tato otázka nebyla nikdy zodpovězena... NECO NEZNÁMÉHO DĚLÁ NÉCO, O ČEM NEVÍME, CO TO JE - to je shrnutí veškeré naší teorie.... /2/

1 - pozn. překl.: v originále "toying" - jde o vlastní termín A.

Wattso, odvozený od slova "a toy" - hračka.

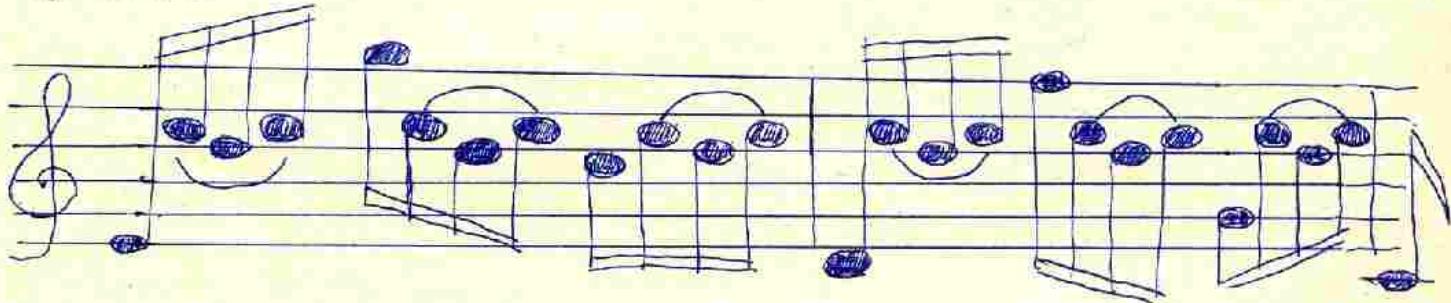
2 - pozn. autora: The Nature of the Physical World /Povaha fyzikálního světa/, J.M.Dent, Londýn, 1935, str. 280-1

Nekonečně expozitivním Důležité je, "podívaná je tak fascinující". Svět je kouzlo /1/ v latině *fascinum*, očarování, úžas. Je arabeskou úžasných rytmů a zápletok tak poutavou, že jsme její pavučinou vtahováni do stavu angažovanosti, v kterém zapomínáme, že se jedná jen o hru. Jsme tak fascinováni, že v určitém bodě začneme místo tleskání či pískání milovat a nenávidět, prožíváme radost i hrůzu, i extatické orgasmy. A to vše je vytvořeno jen pomocí jednoduchého systému zapnutí-a-vypnutí, černé-a-bílé. Je to největší nesmysl i největší umění zároveň.

Naslouchejte pozorně hlasu, který zpívá bez slzy. Hlas vás dozvědě přivést k pláči, přinutit k tančení, naplnit hněvem nebo nechat skákat radostí. Nelze říci, kde končí hudba a začínají emoce, protože celá věc je druhem hudby - hlas hraje na vaše nervy jako hraje dech na flétnu. Celý rozdíl je jen v tom, že tato hudba má více rozměrů než zvuk. Vibruje v rozměrech zraku, hmatu, chuti a vůně, i v intelektuálním rozměru symbolů a slov, jedna věc vyvolává ostatní, vše na sobě hraje navzájem. V zásadě to však není nic jiného než záhadný projev starého muže, který otevřel okno a řekl:

Fill jumble, fill jumble,
fill rumble-come-tumble /2/

Bach to vyjádřil elegantněji, ale s právě tak malým vnějším významem:

Je-li vám tohle jasné, pak se můžete s novým duchem vydat do světa praktických záležitostí. Íte již, že vesmír je ve svém základě magickou iluzí a vybájenou hrou, že není žádné oddělené "ty" nebo "vy", které by z toho něco mělo. Život není bankou, která by mohla být vyloupena. Jediné skutečné "ty" pěsichází a odchází, je to vesmír dívající se sám na sebe z miliardy hledisek, jsou to body, které přicházejí a odcházejí, takže vize jsou stále jiné. To, co vidíme jako smrt, brázdný prostor nebo nicstu je pouhou brézdou mezi jednotlivými hřebeny vln tohoto do nekonečna se vlnícího oceánu. Právě tak není žádný čas mimo přítomnosti a není zde rovněž nic, co by mohlo být získáno - očkoliv kořením hry je předstíráni, že zde něco takového je.

Zen, kdo se znalostí těchto věcí vychloubá, něčí noví, pouze užívá této teorie jako triku k uchycení své iluze oddělenosti. Navíc takové vychloubání hluboce uráží ty, kteří nerozumí, ale pozitivě věří, že jsou osamělými, individuálními egym v zoufalém boji o život. Tito lidé si zaslubují hluboký soucit, snad i jistý druh úcty, protože v nich ON SÁM /3/ hraje tu nejpodařenější hru, v které se sám úplně ztratil a pocitl se v nebezpečí nějaké totální a nepopravitelné katastrofy. Právě z tohoto důvodu si při setkání nepotrásnají Hindové rukama, ale sepnou dlaně a s gestem úcty se ukloní. Tímto gestem ctí v každém cizinci Boha /4/.

- 1 - pozn.překl.: v originále "spell"
- 2 - pozn.překl.: nepřeložitelná slovní hříčka
- 3 - pozn.překl.: v originále "self"
- 4 - pozn.překl.: v originále "Godhead"

Nedemnívejte se, že vás toto pochopení promění ihned v model ctnosti. Ještě nikdy jsem nepotkal světce nebo mudrce, který by neměl nějakou lidskou slabost. Pokud se manifestujete v lidské či zvířecí podobě, jste nucen žít na úkor jiných životů a přijmout veškerá omezení vašeho organismu, který může být kdykoliv spálen ohněm a v případě nebezpečí bude vylučovat adrenalin. K tomuto pochopení se však váže jistá morálka, a ta spočívá především v otevřeném přiznání závislosti na nepřátelích, ~~xuskukářích, všechny zájmy vás vedejí k jiným skupinám~~ vnitřních skupinách a na jiných formách života. Můžete se angažovat v konfliktech a soutěživosti praktického života podle libosti, nikdy se však již nepoddáte iluzi, že ostatní jsou zlem, které by mělo být vyhlazeno. Získáte báječnou schopnost zvládnout voškeré konflikty, ochotu přizpůsobit se a dělat kompromisy. Naleznete v sobě hradost, ale budete brát s chladnou hlavou. Tedy to, ~~na~~ čemu se říká "počestnost mezi zloději"; vždyť skutečně nebezpeční lidé jsou ti, kteří odmítají uznat, že jsou rovněž zloději - nešťastníci, kteří hrají úlohu "kladných hrdinů" s tak slepou horlivostí, že si neuvědomují svůj dluh "záporným hrdinům" bez nichž by svůj statut ztratili. Použijí parafrázi Bible: "milujte ostatní účastníky soutěže a modlete se zate, kteří snižují vaši cenu". Bez nich byste se nikam nedostali.

Politická a osobní morálka západu, zvláště Spojených Států, je v důsledku nedostatku tohoto smyslu schizofrenická. Je jakousi monstrovou kombinací nekompromisního idealismu s gangstérstvím bez jakýchkoliv skrupulí. Postrádá proto humor a humánost pomocí které darebáci, kteří se navzájem přiznali, se spolu někde posadí a vypracují rozumné donody. Nikdo si nemůže dělat nároky na morální chování dokud nevypracuje fungující dohodu mezi andělem a ďáblem v sobě. Tyto dvě síly neboli tendenze jsou na sobě vzájemně závislé a hra funguje jen potud, dokud anděl vyhrává, ale nevyhraje, a ďábel prohrává, ale nikdy neprohraje úplně. /Opačně hra nefunguje; ani oceán s brázdami nahoře a hřebeny vln dole by nemohl fungovat/.

Nejdůležitější je, aby to pochopili lidé, kteří se zabývají lidskými právy, mezinárodními záležitostmi a dohodami o zákažu nukleárních zbraní. To vše jsou zcela nepochyběně věci, které si zasluhují naši podporu, nikdy však ne v těkovém duchu, který nectí opozici nebo ji považuje za širé zlo, případně za šílence. Určitě není bezdůvodné, že formální pravidla boxu, juda, šermování a dokonce i soubojů vyžadují, aby se soupeři před zápasem navzájem pozdravili. V nejbližší budoucnosti si jistě bude značné množství lidí ošklivit černochy, komunisty, rусы, číňany, židy, katolíky, beatníky, homosexuály a narkomaný /1/. Nenávist se nezahojí, ale napak rozhoří budeme-li tyto intolerantní lidi urážet. Hanlivé nálepky, které na ně nyní lepíme - squares /2/, fašisti, pravičáci, ignoranti, se nakonec uchou stát jejich odznaky a symboly kolem kterých se budou shromažďovat a navzájem se utěšovat. Nepomůže nám ani konfrontace s opozicí na veřejnosti ve formě zdvořilých a nenásilných demonstrací /3/, budeme-li tuto opozici v soukromí urážet a naříkovat tím naše kolektivní ego. Chceme-li spravedlnost pro menšiny a ochlazení válek s našimi přirozenými nepřáteli, musíme se nejdříve dohodnout s menšinou a nepřitelem v nás samých, v našem srdeci, protože i tam je darebák zrovna tak jako kdekoli jinde ve "vnějším" světě - zvláště tehdy, uznáváte-li, že svět mimo vaši pokožku je zrovna tak vámi jako svět vnitřní. Nikdo nebude bojovat více než rozrušený pacifista a nebude nacionalisticky militantnější než anti-militarista, kterým schází toto vědomí.

1 - pozn.překl.: v originále "dope-fiends"

2 - pozn.překl.: viz dřívější poznámku

3 - pozn.překl.: v originále "sit-ins"

Budete snad nemítat, že žádám příliš mnoho. Snad se uchýlíte k starému alibi, že úkol "změnit lidskou přirozenost" je příliš pracný a pomalý, zatímco nyní potřebujeme okamžitou masovou akci. Je pravdou, že ~~změnit~~^{zvýraznit} radikální změna vlastního modelu chování vyžaduje tvrdou kázen a psychoterapii to může trvat dlouhá léta. Ale já nenavrhoji tohle. Ztratíte mnoho času a úsilí než pouze POCHOPÍTE, že závisíte na nepřátelích s že byste byli bez opozice ztraceni? V tom okamžiku, kdy toto pochopíte, získáte pro svůj smysl pro humor dimenzi navíc. A humor a přesvědčení o vlastní spravedlnosti se navzájem vylučují. Humor je zábleskem v okách spravedlivého souduce, ~~zvýraznit~~^{sedět} a využívat vševšem, který ví, že by zde nemohl sedět a být oslovenován "Your Honor" /1/, kdyby nebylo těch ubožáků, které před něj každý den přivádějí. Uznat tu skutečnost ještě neznamená, že by to mohlo snížit jeho práci či funkci. Naopak hraje roli soudce ještě lépe, protože ví, že při příští otáčce kolektivu může být obviněný on sám a že kdyby byla známá VEŠKERÁ pravda, stál by tam již nyní.

Zdá-li se vám to cynické, pak se jedná o druh milujícího cynismu - tekový přístup ochlazuje lidské konflikty efektivněji než jakékoli množství fyzického a morálního násilí. Člověk s tímto přístupem ví, že skutečné dobro lidské přírozenosti spočívá ve zvláštní rovnováze lásky a egoismu, rozumu a vášně, duchovnosti a smyslosti, mysticismu a materialismu, v které vždy kladný pol nepatrne převažuje nad záporným pólem. /Kdyby tomu bylo jinak a oba pol byly naprostě vyvážené, mohl by se život zastavit/. Vždy, když dobrý a zlý pol zapomenou na svou vzájemnou závislost a pokouší se navzájem vyhladit, stává se člověk něčím méně než člověkem - nesmiřitelným křížkem nebo chladným, sedistickým hrđlořezem. Rádoby andělé by si měli uvědomit, že jakmile ve svých ambicích uspějí, probudí se hordy dábli k zajištění rovnováhy. Tuto lekci jsme se naučili z prohibice i z jiných pokusů prosadit čistě andělské chování nebo vytrhat зло i s kořeny.

Nyní se dostaváme k další věci: aby byl život "žitelný", musí být hrou. Slovo "musí" zde vyjadřuje podmínu, nikoliv příkaz. Žít se má v duchu hry, nikoliv v duchu práce a konfliktů. Tyto konflikty by měly přejít v poznání, že žádný biologický druh neboli strana hry nemůže přežít bez svých přirozených antagonistů, svých milovaných nepřátel, nepostradatelných oponentů. "Miluj své nepřátele" znamená milovat je JAKO nepřátele; není to jen chytrý prostředek jak je dostat ne svoji stenu. Lev leží vedle ovečky v ráji, nikoliv zde na zemi - "ráj" je nevyslovenou rovinou mimo jeviště, kde všechny konfliktní strany uznávají svou vzájemnou závislost a díky tomu jsou schopné držet své konflikty v jistých mezích. Toto uznání je absolutně nezbytnou rytířskostí, která by se měla prosadit v celém válečnictví - ať už s lidskými či ostatními nepřáteli. Rytíř si pohrůvá se svým životem, protože ví, že i boj na život a na smrt je hrou.

Ale oklamaný člověk, který věří, že není nic než ego nebo jeho individuální organismus se rytířsky chovat nemůže; natož aby byl civilizovaným, senzitivním a intelligentním členem vesmíru.

Aby však mohla být životní hra prožita tímto způsobem, je nutné ji očistit od rozporových rávidel. Jediné toto - a nikoliv nějaká morální snaha - je cestou z klamu oddělenosti. Postaví-li hra hráče ne před obtížný, ale nemožný úkol, přestává se vyplácet. A neexistuje způsob jak zachovávat pravidlo o dvojitě vazbě - tj. pravidlo o dvou částech, které se navzájem popírají. Nikdo nemůže být přinucen, aby se choval svobodně nebo jednal nezávisle. Celé civilizace a kultury se o tento nesmysl pokoušely, aniž se jim po-

1 - pozn. překl.: oslovení soudce. Momentálně si nemohu vzpomenout na český ekvivalent.

dařilo tuto kontradikci odkrýt; své členy však po celý život strážily, že individuální existence je formou přírody odsouzené k věčnému zmaru. Pecit ega je příčinou skličenosti a nudy.² něj pramení veškerý fanatismus s opojení- náboženské, sociální, sexuální, nacismus, Ku-Klux-Klan, Pekelní andělé /1/, Circus Maximus, fascinaprogramy televizní obrazovky, pálení čarodejnic, James Bond, alkoholická strnulcst, bulvární plátky, a mladistvé gangy- to vše jsou dnes nezbytné záchranné hočnoty /3/ a omluvy pro lidi, jejichž existence je definována rozpornými a poraženeckými termíny.

Životní hra jak ji hraje v posledních sto letech západní člověk by potřebovala klást mnohem menší důraz na praktičnost, výsledky, pokrok a agresi. Po indech a číhanech je nyní řada na NÁS, aby bychom uznali, že budoucnost je stále ustupující fatou morgáneu a že bychom měli přepnout naši obrovskou energii a technický um z akce na kontemplaci. Můžeme sice nesouhlasit s Aristotelovou logikou i jeho metaforami, měli bychom ho stále respektovat za to, že nám připomíná, že cílem činu je vždy kontemplace - spíše vědění a bytí než hledání a stávání se.

V současnosti své životy pouze hltáme - polykáme nezažité zkušenosti /4/ takovou rychlostí jakou je do sebe dokážeme naprat- vědomí naší existence je tak povrchní a úzké, že nic se nám nezdá nučnější než pouhé bytí. Zeptám-li se vás co jste čílal, viděl, slyšel, cítil, ochutnal včera, dostanu z vás pravděpodobně jen hrubý obrys několika včí, kterých jste si všímali, a z tohoto hrubého obrysu ještě jen to, co jste pokládal za podstatné k zapamatování. Překvapuje potom, že takto prožitá existence se jeví tak prázdná, a že její hlad po nekonečné budoucnosti je tak nenasytitelný? Předpokládejme však, že byste mi odpověděl: "trvalo by mne celou věčnost než bych vám to vypověděl, a navíc o tom mluvit nechci, protože mne příliš zajímá to, co se děje kolem mne teď". Jak je vůbec možné, že bytost s tak citlivými drahokamy jakými jsou oči, tak čarovnými hudebními nástroji jakými jsou uši a tak bájnou arabeskou nervu jakými je mozek může sám sebe prožívat jinak, než že je Bohem? Uvážíte-li ještě, že tento nesmírně subtilní organismus je neoddělitelný od ještě podivuhodnějších vzorků svého prostředí - od elektických schemat až k celé kompanii galaxií - následne vás otázka: Může být vůbec tato inkarnace veškeré věčnosti znudena bytím?

1 - pozn.překl.: v originále "Hell's Angels"

2 - pozn.překl.: autor má na mysli starořímský cirk používaný ke gladiátorským zápasům

3 - pozn.překl.: v originále "necessary safety-values"

4 - pozn.překl.: v originále "undigested experiences"

konec 5. kapitoly. Poslední šestá kapitola knihy Alana Wattse "Kniha" bude uveřejněna v příštím, t.zn. 6. čísle LH.

34

ARNOLD TOYNBEE : S J E D N O C E N I S V Ě T A
A Z M Ě N A H I S T O R I C K Ě P E R S P E K T I V Y

Přeložil V. Faktor

Všednost je opátem imaginace; každý západní školák ví, že zaoceánské objevné plavby západoevropských námořníků před více než čtyřmi stoletími byly historické události prvořadé důležitosti. I dospělí na západě považují všechny následky těchto plaveb za samozřejmost. Protože se obracím právě k západní ~~historické~~^{světové} veřejnosti, považuji všechny omluvy za to, že vyzdvihuji dramatičnost a revolučnost těchto činů našich předků za zbytečné. Tyto činy úplně změnily mapu světa - nejen mapu fyzikální, ale i "pole lidské působnosti" na té části povrchu naší planety, která je prozkoumaná a obyvatelná, a kterou nazývali řekové **ΟΙΧΟΥΜΕΝΗ**.

Budu se zabývat právě touto změnou životního prostředí, kterou západní svět uměle vyvolal. Změny teakového rozsahu vyvolávají obvykle odpovídající přizpůsobení lidského chování; při blížším zkoumání zjištujeme, že důsledky těchto objevných cest - které jsou v širším historickém měřítku téměř současné - vyvolaly u velké většiny lidstva drastickou změnu historického rozhledu. Většina lidstva k západní civilizaci nepatří; paradoxem je skutečnost, že my, západní lidé, jsme jediní, jenž historická orientace se nezměnila a zůstává v pre-Kolumbovském stadiu /1/. Osobně nevěřím, že se tato tradiční historická orientace západního člověka může ještě delší dobu udržet. Nepochybují, že v nejbližší budoucnosti ke změně historické orientace dojde, a že to bude změna velkého rozsahu. Neměli bychom však pasivně čekat jako vydrilovaný pruský poddůstojník osmnáctého století až nás dějiny donutí otočit hlavu správným směrem. Naši sousedé byli nedávno přeškoleni právě tímto ne-přijemným a pokorujícím způsobem. My bychom to měli udělat lepe, protože se nebude moci vymlouvat na překvapení jako oni. Dnes stojíme před hotovými skutečnostmi a tak můžeme povinnější vzdělání, které by nás stejně neminylo, nabýt pomocí historické představivosti lépe a rychleji. Řecký stoický filosof Kleanthes se modlil k Diovi a Osudu, aby ho obdarili milostí násleďovat jejich vedení ze svobodné války, bez váhání a donucování, protože, dodává, "ať už ztrácím odvahu nebo rebeluji, na-konec se budu muset stejně podrobit".

Připomeňme si nyní revoluční změny v mapách.

Kdekdo ví, že se lidstvo vžduče a vždy ocítá v nebezpečí přehánění historické důležitosti přítomných událostí. Vzhledem k důležitosti těchto událostí pro žijící generaci je to po-chopitelné. Přesto se ale odvážím domněnky, že až bude naše doba dostatečně vzdálená, aby mohla být buďcúcími historiky zkoumána ze vzdálené - a tudíž nic neskryvající - perspektivy, vyvstanou události, které nyní prožíváme, jako vrcholky hor na horizontu minulosti. "Dobou, v které nyní žijeme" mám na mysli posledních pět nebo šest tisíc let, v kterých dosáhlo

1 - pozn. překl.: v originále "pre-da Geman", tedy pre-da Germanská

lidstvo - po tom, co bylo lidstvem přinejmenším 600.000 let předtím - těch skromných úspěchů v sociální a morální oblasti kterou nazýváme souhrnně "civilizace". Nedávnou změnu v měách povídám za "současné", protože v časové stupnici, kterou nám předložili naši geologové a astronomové je pět či šest století pouhým mrknutím oka. Pokouším-li se představit si perspektivu, z které se události posledních několika tisíc let budou jevit budoucím historikům, mám na mysli dobu za 20.000 nebo 100.000 let - za předpokladu, že věříme tvrzení moderních vědců, že život na této planetě existuje již 800 milionů let a že bude existovat ještě nejméně stejně dlouho /pokud předčasně nabyté technologické znalosti západního člověka tuto dobu podstatně nezkráti/.

Domnívám se někdo, že historickou důležitost našeho subjektu příliš zveličuji, bude dobré si připomenout jakou neobyčejnou událostí byla tato změna v mapách. Zásluhou této změny se přibližně od roku 1500 našeho letopočtu /počítáno v pojmech naší západní éry/ shromáždilo lidstvo pod jednou střechou. Této skutečnosti bylo dosaženo lidským činem a to za vzrušujících okolností. Vykouzvatelem této revoluční změny mohla být kterakoliv z izolovaných společností nacházející se na tehdejší mapě; ta, která toho nakonec dosáhla, však byla nejméně pravděpodobným kandidátem.

Pokusil jsem se zapomenout na své vzdělání i prostředí z kterého pocházím a podívat se na celý problém z méně zaujatého stanoviska. Snažil jsem se zjistit, kdo byl v té době nejcentrálněji situovaný a nejinteligentnější pozorovatel mezi význačnými osobnostmi nímozápadního světa; kdo jím byl v době, kdy se několik západních ldních possídek pustilo do díla, které sjednotilo svět. Svého muže jsem našel v císaři Baburovi. Byl to potomek Tamerlána z páté generace, zekavkazského /1/ dobyvatele, který se pozemními operacemi ze středu kontinentu naposled pokusil o sjednocení světa. V průběhu Baburova života /1483 - 1530/ dosáhl Kolumbus ze Španělska Ameriky a da Gama z Portugalska Indie. Bábür zahájil svou kariéru jako kníže Fergany v údolí Jaxerty; malé země, která se již v druhém století před naším letopočtem stala centrem **ovcovmény**. Obsadil Indii jednadvacet let po tom, co tam da Gama doplul po moři. Byl rovněž činný literárně a jeho výtečná autobiografie v turečtině svědčí o vynikající inteligenci a vnímavosti.

Jaký byl Bábürův obzor? Na východ od Fergany zahrnoval jak Indii tak Čínu, na západ se rozkládal k jeho příbuzným, Otomanským Turkům. Od Osmánců se Bábür přiučil jejich vojenské technice a obdivoval je pro jejich zbožnost a odhodlání rozšířit hranice Islámu. Mluví o nich jako o šťastných válečníkách /2/; kteří uspěli tam, kde ztroskotali primitivnější muslimští Arabové - tedy v tom, že pro Islám získali domovinu východního ortodoxního křesťanství. V celych Báburových memoárech si však nemchu vzpomenout na jedinou zmínku o západním křesťanství. Žádnou zmínku jsem nenašel ani ve vyčerpávajícím geografickém indexu výtečného překladu do angličtiny paní Beveridgeové. Bábür si byl existence Franků samozřejmě vědom: vždyť to byl kultivovaný člověk a znalec dějin Islámu. Pokud by pociťoval nutnost se o nich zmínit popsal by je pravděpodobně jako zuřivé nevěřící, kteří obývají **xx** vzdálený kout světa v nejzápadnějším výběžku jednoho z mnicha po-

1 - pozn. překl.: v originále "Transoxanian"

2 - pozn. překl.: v originále "the Ghâsis of Rum"

ostrovů Asijského kontinentu. Snad by si též vzpomněl, že před nějakými čtyřmi desáti lety se tito démoničtí berbáři pokusili proniknout ze svého těsného a nehostinného kouta do větších a bohatších krajů Rumu a Dar-al-Islamu. Pro další osudy civilizace to byl sice kritický moment, ale díky Saladinovu geniu byli neotesaní agresori odraženi a jejich vojenské neúspěchy byly dovršeny drtivou mohylní porážkou, když se křesťané z Rumu, postaveni před problém volby mezi dvěma budoucími pány, rozhodli pro andělskou stranu a dali přednost "prorockou turbanu" před papežskou ti-

arouxxTím jim bylo umožněno těšit se z výhod Otomanského míru.

Příjezd Franků po moři do Indie v roce 1498, jednadvacet let před prvním Báburovým pochodem do Indie v roce 1519, zřejmě unikl Báburově pozornosti - pokud není jeho mlčení možné vysvětlit nikoliv neznalostí této události, ale pocitem, že bloudění těchto vodních cikánů nestojí za historickou zmínku. Byl tedy tento nepochybně inteligentní literární znalec a muž činu k portugalskému oběblutí Afriky nevšímavý? Nepostřehl, že tito franci mořeplavci vpadli Islámu do zad? Ano, věřím, že by byl zcela překvapen, kdyby mu někdo řekl, že říše, kterou v Indii založil přejde poměrně brzy do rukou Franků. O změnách v uspořádání světa, které probíhaly v době mezi jeho a naší generací, neměl ani tušení. To však není kaz na jeho inteligenci; je to jen další důkaz, že tato velká událost v dějinách světa naší doby měla výstřední průběh.

Od roku 1500 byla mapa světa změněna k nepoznání. Až k tomuto datu se skládala z pásu civilizací, který obklopoval Starý svět od Japonských ostrovů na severovýchodě až k Britským ostrovům na severozápadě: Japonsko, Čína, Indočína, Indonésie, Indie, Dar-al-Islam, Ortodoxní křesťanství Rumu, a jiné křesťanství na západě. Ačkoliv se tento pás rozkládal od sevrního mírného pásma k rovníku a obsahoval tak rozličné podnebí a fyzikální prostředí, byla sociální struktura a kulturní charakter těchto společností značně uniformní. Každá z těchto společností se skládala z masy rolníků, žijících a pracujících v těch samých podmírkách jako jejich předkové v dobách vzniku zemědělství před nějakými šesti či osmi tisíci lety, a malé menšiny vládců, těsících se monopolnímu mocenskému postavení, nadbytečnému bohatství, téměř neomezenému volnému času a znalostem, což vše zpětně upevňovalo jejich moc. Navíc ve Starém světě existovala ještě jedna nebo dvě generace dřívějších civilizací. V roce 1500 byly některé z nich ještě v paměti, zatímco jiné /vynesené na světlo moderními západními archeology/ byly již zapomenuty. I v Novém světě existovaly dvě civilizace xxiiwým - známé ve Starém světě - stejného typu, aniž však o sobě navzájem věděly. Žijící civilizace Starého světa mezi sebou kontakt udržovaly, ten však nebyl natolik těsný, aby se tyto civilizace cítily členy jedné společnosti.

Vzájemný styk těchto civilizací byl až do roku 1500 udržován jen dvěma typy spojení. Bylo zde spojení námořní, známé pozdějším generacím a Západě jako Poloostrovní a Orientální Paroplacební linka /1/ z Tilbury do Kobe. V roce 1500 a dokonce ještě před tak krátkým časem jako za života mého prastrýce /živá vzpomínka z mého děství/, který velel na jedné osobní lodi společnosti "the Honourable East India Company" a odešel do důchodu ještě před prokopáním Suezského průplavu, aniž by někdy sloužil na palubě parníku, vedla tato vodní cesta skrz rětěz vnitrozemních moří a mezi Středozemním a Rudým mořem bylo nutné přepravovat lodě po souši. V Středozemní a Japonské části této námořní cesty byl často velmi čílý dopravní ruch. Od roku asi 120 před Kristem postupovala na-

važlivá vlna námořního podnikání, zahájená Řeckými námořníky z Alexandrie, kteří objevili cestu na Cejlón, dále na východ přes Indonésii, až nakonec dopravila Polynéské kanoe na Velikonoční ostrov. Navzdory těmto dobrodružným a romantickým pre-západním mořeplavcům však vodní cesta, kterou otevřeli, nenabyla nikdy prvořadé důležitosti jako komunikační linka mezi civilizacemi. Důležitější byla vždy komunikace vedoucí řetězem stepí a pouští, které protínaly pás civilizaci od Sahary až po Mongolsko.

Step sloužila lidským potřebám jako vnitrozemní moře, které mělo pro vzdálené styky až do konce patnáctého století mnohem větší důležitost než slané moře. Toto moře bez vody mělo své lodstvo /1/, své přístavy /2/. Velbloudi byli stepními koráby /3/, kogně stepními galérami /4/ a "karavanní města" stepními přístavy - zásobovacími přístavy /5/ na oázách - ostrovech a mísy určení /6/ na pobřežích, kde písečné vlny pouště přecházely v úrodnou půdu: Petra, Palmyra, Damašek, Ur, Tamerlánův Samarkand a čínská obchodní střediska u bran Velké zdi. Čuverenními dopravními prostředky, které před rokem 1500 spojovaly oddělené světové civilizace nebyly plující lodi, ale po stepi kráčející koně.

Báburova Fergana byla středem tohoto světa, a Turci byli - v Báburově době - centrální rodinou národů. V naší době byly turkocentrické dějiny publikovány posledním v řadě velkých turecko-ottomanských reformátorů /7/ presidentem Mustafou Kemalem Atatürkem. Byl to nejen skvělý prostředek k povzbuzení morálky jeho krajanů, ale i skvělý projev čisté historické intuice, protože od čtvrtého století křesťanské éry, kdy vytlačili ze stepi své poslední indoevropský mluvící předchůdce až do sedmnáctého století, v kterém se zhroutily turecké dynastie Otonanů, Safawánů a Timúrovčů na území Rumu, Iránu a Indie, byly turecky mluvící národy základním kamenem Asijské klenby, která podpírala celý pre-da Gamojský pás civilizací. Po celých těchto dvanáct století byly pozemní spoje mezi oddělenými civilizacemi ovládny tureckou stepní mocí, a z této centrální pozice pre-da Gamovského světa se Turci vydávali na východ, západ, jih i sever na svá dobyvačná tažení:

A nyní se dostáváme k velké revoluci: k revoluci technologické díky níž udělal západ štěstí, stal se nejsilnější ze všech žijících civilizací a všechny ostatní násilně sjednotil v jedinou skutečně celosvětovou společnost. Tento revoluční vynález západu spočíval v tom, že nahradil step mořem a učinil z moře hlavní prostředek světové komunikace. Využití oceánu - nejprve pomocí plachetnic, později parníků - usnadnilo západu sjednocení celého obydleného i obyvatelného světa, včetně obou Amerik. Centrálním bodem světa spojeného koňskou dopravou přes step byla Báburova Fergana; ale ještě za jeho života učinil tento střed světa mohutný skok. Ze srdce kontinentu se přemístil k jeho nejzápadnějšímu okraji, chvíli se rozmyšlel mezi Sevillou a Lisabonem, a pak se na čas usadil v Alžbětínské Anglii. Před velmi krátkou dobou jsme

-
- 1 - pozn.překl.: v originále "dry-shod ships"
 - 2 - pozn.překl.: v originále "quayless ports"
 - 3 - pozn.překl.: v originále "galleon"
 - 4 - pozn.překl.: v originále "galley"
 - 5 - pozn.překl.: v originále "ports of call"
 - 6 - pozn.překl.: v originále "termini"
 - 7 - pozn.překl.: v originále "Westernizers"
 - 8 - pozn.překl.: v originále "Deccan"

byli svědky jak se tento přelátkový střed světa přemístil z Londýna do New Yorku, tento přesun na druhou stranu "slanečkového rybníka" /1/ je však pouze lokálním pohybem, co do velikosti seskoka v Báburově době ze stepních přístavů Střední Asie k oceánským přístavům Atlantiku nesrovnatelný. Tento obrovský skok umožnily revoluční vynálezy v oblasti dopravních prostředků. V okamžiku, kdy zaoceánské plachetnice zaujaly místa koní a větobloudů byly stepní přístavy vyřazeny z akce. Nyní, kdy před našima očima přebírají letadla místo zaoceánských parníků, se můžeme ptát, zda neučiní střed světa další skok - a tentokrát právě tak senzaceň jako v šestnáctém století. Bude to důsledek technologické revoluce, která je přinejmenším stejně radikální jako výměna Báburove "tipuchsqu" za da Gamovu karavelu. Ještě se k této možnosti vrátil. Zatím, dříve než sroloujeme Báburovu pozemní mapu světa a rozvineme námořní mapu, která byla v platnosti od Báburových až do našich dní, se podívejme na izolované civilizace do kterých bylo až do Báburových dob lidstvo rozděleno a zkoumejme krátce jaké byla jejich dějinné orientace.

Uniformita v kultuře a sociální struktuře, kterou tyto civilizace vykazují se projevuje rovněž i v jejich historickém názuřu. Každá z těchto civilizací byla přesvědčena, že je tou jedinou civilizovanou společností na světě, a že zbytek lidstva jsou samí barbaři, nedotknutelní nebo nevěřící. Z toho je zřejmé, že joméně včetně šesti pro-da Gamovských civilizací se muselo mylit; pozdější vývoj ukázal, že pravdu neměla ani jedna. Všechny varianty tohoto klamu jsou nepochybně stejně mylné, nemusely být ale všechny stejně nesmyslné a nepodložené a je tudíž poučné probrat půl tuctu rivalů jednoho po druhém a seznámit se s jejich verzemi mýtu "vyvoleného národa".

Pro Čínany byla jejich část zemského povrchu "vším, co se pod nebesy nachází" a území pod vládu císaře bylo "královstvím středu". Tento názor je jasně vyjádřen ve slavné odpovědi velkého císaře Ch'ien Lunga /imperabat 1735-1795 po Kristu/ na dopis anglického krále Jiřího III., ~~xxxtaránxkylxshszxnnuiv~~ který obsahoval návrh na navázání vzájemných diplomatických a obchodních styků:

"Pokud se týče vašeho návrhu na vyslání jednoho z všech zástupců k mému Nebeskému dvoru a ke kontrole obchodu vaší země s Čínou, považuji tuto žádost za protikladnou k zájmům dynastie a nemůžu ji v žádném případě vyhovět....Naše obřady a zákony se natolik liší od vašich, že ani v případě, že by byl váš velvyslanec schopen nabýt základů naší civilizace, nečokázel byste přenést naše způsoby a zvyklosti na vaši půdu....Ovládám rozsáhlý svět a mám pouze jedený cíl, jmenovitě včržování perfektního dozoru a tak splnit státní povinnosti....Nepřikládám žádnou hodnotu podivným nebo duchaplným objevům a nemám pro výrobky vaši země žádné použití" /2/".

Kdyby býval vyslanec Lord Macartney prozradil ošklivou skutečnost, že jeho král propadá periodicky záchvatům šílenství, nebyl by císař vůbec překvapen. Žádny duševně zdravý barbarský vládce by neměl tu drzost, aby Sýna nebes oslovil jako rovný rovného; tón, který použil autor britského dopisu - ačkoliv nevinný - se ve světle dějin jak je znal Ch'ien Lung a jeho okolí musel vskutku působit urážlivým dojmem.

1 - pozn.překl.: v originále "herring pond"

2 - pozn.autora: plný text v práci Siria F. Whyteho: China and Foreign Powers, Oxford University Press, London 1927, dodatky.

Ch'ien Lung se zapsal do dějin tím, že si podrobil poslední stepní nomády a tím ukončil souboj mezi "pouští" a "obdělávanou zemí", který byl jedním z hlavních vláken v tkání lidských dějin posledních třech tisíc let. Tohoto historického skutku dosáhl "Syn nebes" ze sám. Jedinou další stranou, která si mohla přisuzovat nějaký podíl na této poctě byl moskevský car. "Barbaři jižního moře" /jak nazývali číňané západní mořeplavce, kteří se připlovili k čínských břehům od jihu/ neměli na tomto cenném výtězství ~~xxix~~ usedlé civilizace žádný ~~právnickou~~ zásluhu. Osobní záluhy státníka a válečníka Ch'ien Lunga však mohly k lesku Syna nebes ex officio jen velmi málo. Vždyť říše nad kterou vládl byla nejstarší, nejúspěšnější a nejblahodárnější ze všech žijících politických institucí. Její založení v třetím století před naším letopočtem dalo civilizovanému světu civilizovanou vládu ~~xxx~~ vykonávanou kompetitivně vybíranou a vysoce kultivovanou civilní správou v kontrastu k mezinárodní anarchii, kde značný počet malých /l/ států ovládaných dědičnou feudální šlechtou trápil lidstvo věčnými vzájemnými válkami. V průběhu delších dvaceti století se tento pečlivě udržovaný světový mír občas zhrounil, tyto omyly však byly vždy jen dočasné a na závěr Ch'ien Lungovy vlády byla poslední restaurace "království středu" v plném rozkvětu. Tento politický útvar zanechal značný intelektuální poklad: řadu filosofických škol, které prozkoumaly všechny alternativní odpovědi na základní otázky metafyziky i etiky. A děti "království středu" prokázaly svoji vrozenou inteligenci a státnost tím, že velkoryse převzaly velké cizí náboženství - v Indii zrozenou Mahayangu - aby uspokojily ty duchovní potřeby, které nebyly schopny vyprodukovať z vlastních zdrojů.

Byl však Ch'ien Lung - podporován tímto historickým pozadím - v právu, když odpovídal Jiřímu III.? Rada mých západních čtenářů se nepochyběně ~~xxx~~ při četbě této otázky usměje, protože jsou dobře obeznámeni s dalším vývojem. Co však tento vývoj dokazuje? Svědčí nepochyběně o tom, že si císař Ch'ien Lung ani jeho rádci neuvědcmili drtivou fyzickou moc, kterou získali "barbaři jižního moře" praktickou aplikací nových objevů fyzikálních věd. V době mise Lorda Macartneyho byli již čínští vzdělanci, kteří drželi odpovědné pozice v císařské správě a kteří se dožili doby kdy Velká Británie vyhlásila Čínské válku a diktovala jí mírové podmínky pod hlavními děl, v mužném věku. Nedokazují však tyto události rovněž, že Ch'ien Lung byl právě tak moudrý v politice neangažovanosti jako byly jeho informace o vojenské výzbroji "barbarů jižního moře" zastaralé? Jeho intuice ho před kupčením s "podivným nebo duchaplným" britským zbožím varovala; jedním velmi podivným zbožím, které nabízeli britští obchodníci poddaným císařské vlády bylo opium. Když císařské autority dovoz zakázaly, jak by byla nutena udělat každá slušná vláda, využili barbaři své nečekané vojenské superiорity a vynutili si vstup britského zboží do Číny za Britských podmínek. Vím, že je to velké zjednodušení dějin "opiové války", je však v základě pravdivé. Jedinou platnou omluvou pro pachatele tohoto mezinárodního zločinu je to, že se později styděli. Dobře si vzpomínám na pocit studu, když jsem se jako dítě pyptával matky na "opiovou válku" a matka mi řekla faktu.

Plas sirény dějin, který utvrdil Syna nebes ve víře, že je jediným representantem civilizace s velkým "C" zkoušel v roce 1500 stejný trik na protějšek Syna nebes - moskevského cara. I on byl vládcem světové říše, která se sice občas zhroutila, nikdy však natolik, aby se z toho nemohla zotavit. Univerzální měr zprostředkováný Augustem Prvního Říma na březích Tiberu byl znovuobnoven Konstantinem Druhého Říma na březích Bosporu; a když byla Konstantinova říše po trojím umírání a zotavení - v sedmém, jedenáctém a třináctém století - dobyta v roce 1453 nevěřícími Turky, přešlo žezlo do Třetího Říma v Moskvě. Království tohoto Říma - jak mají všichni zbožní moskvané věřit - nemá nikdy skončit. Moskevský nástupce Římské světské moci zdědil rovněž kulturní dědictví řeckých předchůdců Říma a to ještě není vše; jako kdyby toho nebylo dost, stal se moskevský car rovněž Bohem vyvoleným ochráncem velké, cizí náboženské víry - křesťanství -, které přijal pohanský řecko-římský svět k překonání vlastních duchovních nedostatků. Stal se nástupcem Řecka, Říma a Krista, a přes něj i Bohem vyvoleného izraelského národa!

Kdyby tato domnělá carova práva došla pozornosti Syna nebes, díval by se na ně srad s jistcu shovívavostí. Když přibližně 1.500 let před de Gamojskou revolucí v mapách světa se první císařství Tsin pokusilo o dobrodružnou výzkumnou cestu po suchém stěpném moři a narázilo koncem svých antén na první římské císařství, pokrtili čínskí pouštní námořníci tento překvapující objev "Ta Tsin" - "Velká Čína" na dalekém západě. Ale Tsin a Ta Tsin byly od sebe vždy izolovány sousedy, kteří uváděli v pochybnost nároky obou císařství. Hinduisté byli na příklad toho názoru, že Budhismus - který převrhala Čína z Indie - nebyl nikdy víc než od souzení hodná úchylka /doma naštěstí opuštěná/ od hinduistické pravověrnosti. Jen Brahmáni měli monopol na správný rituál, posvátné spisy a správnou teologie. Vždyť dokonce i většina populace v Indii a každý muž, žens a dítě za hranicemi Árijské svaté země byli nedotknutelnými vyvrženci. Muslimští přemožitelé Indie snad vládli neporazitelnou materiální mocí, nemohli se však nikdy oprostit od rituálního malomocenství.

Rovněž Moslimové odsuzovali Hindy a křesťany zrovna tak jako odsuzovali Hindové Moslimy a čínany. Podle nichželi izraelští proroci pravdu a Ježíš byl posledním a zároveň největším Božím prorokem před příchodem konečného Božího posla Mohameda. Neměli tudíž nic proti prorockovi Ježíšovi, ale proti křesťanské církvi, která dobyla Rum jen tím, že kapitulovala před pohanským řeckým polyteismem a močlářstvím.

Muslimové se domnívali, že tuto estuálnou zrodu Jediného pravého Boha napravili tím, že obnovili ryzí náboženství Abrahama. Mezi křesťanskými polyteisty na jedné straně a hinduistickými polyteisty na druhé zazářilo opět světlo monoteismu; veškeré naděje světa spočívaly v přežití Islámu.

Ve vyprávění o událostech roku Hirjáh 1213 se totiž tradiční Islámské měřítko hodnot v poslední větě Egyptského historika Al-Cabartiho objevuje zcela jasně:

"Tento rok se tedy uzavírá. Nejpozoruhodnější událostí ze všech, které se v něm odehrály, bylo zastavení poutních cest z Egypta /do svatých měst Hijázu/. Neposlali svaté draperie /Kiswah/ na Kabah a neposlali ani peníze /surrah/. Něco podobného se v poslední době nikdy nestalo, zvláště za vlády Banu Osmana. Běh událostí závisí vskutku pouze na Bohu".

Co to bylo za vzrušující rok? Podle našich západních záznamů probíhalo čtrnáct měsíců odpovídajících A.h.1213 od června 1798 do června 1799. Pyl to tedy rok, ve kterém táhl Napoleon do Egypta, a věta, kterou jsem citoval, je Al-Cabartiho grand finale nejživějšího a nejbystřejšího pojednání o této neobyčejně drav-

44

matické "vílce světů". Dobře si vzpomínám, jak jsem byl zaražen, když jsem poprvé četl tato závěrečná slova. Al-Gebartiho je nutno brát vážně. Měl by nepochybně figurovat na seznamu předních historiků civilizované společnosti všech dob. K jeho pasáži bych se ještě rád vrátil a pokusil se přesvědčit západní čtenáře, že naše filištínské inklinace k výsměchu by měla být spíše zaměřena na naší vlastní nepríměřencu provinciálnost.

A nyní se dostáváme ke dvěma skutečně směšným případům lokálních civilizací, které si rovněž představovaly, že jsou těmi jedinými civilizacemi na světě.

Japonci věrili, že jejich země je "zemí Bohů" a v důsledku toho pro nájezdníky nedotknutelná /ačkoliv ji Japonci sami několikrát ~~úspěšně~~ úspěšně napadli ke škodě jejich neštastných Nordických předchůdců "vlasatých Ainuů"/1/. Japonsko jako "království středu" Japonsko, které v roce 1500 bylo stále ještě feudální společností ve stavu necvícené anarchie, z které vyvedl Čínu Tsin She Hsing již v roce 221 před našim letopočtem. Čeho dosáhla Čína vlastními prostředky již tak záhy se Japonsku dosáhnout nepodařilo, přestože se téměř tisíc let těšilo požehnání vypůjčené čínské civilizace i indického vyššího náboženství, které rovněž přejalo z Číny. Mohla existovat ještě větší pošetilost? Ano, mohla. Západní varianta klamných závěrů zcela nepochybně předčila variantu japonskou. V roce 1500 prohlašovali Frankové slavnostně, že pravým dědicem Izraele, Řecka a Říma není ortodoxní křesťanství, ale křesťanství jejich, a že schizmatická není jejich církev, ale církev východní. Ten, kdo nasluchal tehdejším franckým teologům, se mohl domnívat, že čtyři východní patriarchové - a nikoliv patriarcha římský - upravili víru pro své potřeby a podstrčili do ní "filioque". Ten, kdo sledoval "římské císaře národa německého" v jejich kontroverzích s řeckými a ruskými následníky Augusta a Konstantina, se mohl domnívat, že římská císařská vláda zanikla definitivně v pátém století našeho letopočtu v řeckých a orientálních provincích a nikoliv v provincích latinských. V roce 1500 zecházela nestydatost franckých nároků "vyvoleného národa" tak daleko, že musela vzít dech každému dobré informovanému a nestrannému rozhodčímu. Je však třeba se zmínit o faktu ještě překvapivějším. Od té doby se přehnaly již více než čtyři století - a jaká to byla století! - a dnešní Frankové zpívají stále stejnou starou písni: nyní ji však zpívají sólově, protože ostatní klasy ve sboru civilizaci, které prozpěvovaly roku 1500 v unisonu tuto klamnou víru, změnily postupně nápěv.

Skutečnost, že mimo-západní většina lidstva dokázala sebe sama převychovat, zatímco západní mysl stále vězí v bahně archaismu, není cvičem důkazem vrozené vyšší bystrosti nebo schopnosti. Počátkem moudrosti může být nějaký šok, a mimo-západní společnosti prudkou srážkou se západní společnosti ~~zasmu~~ strašný otřes zazily. Této pokořující léčbě unikl desud jedině západ. Až dosud stále neotřesená zmatkem, který sama způsobila lplí naše lokální civilizace na samolibé iluzi, v které se rovněž nacházeli její rivalové dokud nabyly nabráni na rohy neúmyslně altruistického západního býka. Dříve nebo později se však odraz této kolize projeví i na západě; až do té doby bude západ zřejmě pokračovat v dřímotě jako obraz Januse - venku se projevovat jako útočící býk, doma jako opuštěná Šípková Růženka /2/.

1 - pozn.překl.: v originále "the Hairy Ainu"

2 - pozn.překl.: v originále "Sleeping Beauty"

Šek, který obdržely ostatní civilizace byl skutečně nato-
lik silný, že by probudil sedm spáčů z Efuzu. Představme si nyní
psychologický účinek Britského diktátu z roku 1842 na některého
čínského učence nebo státnika, který byl dostatečně starý na to,
aby měl v paměti postoj císaře Čchien Lunga k diplomatické misi
Lorde Macartneye před čtyřiceticevítí lety! Přečtěte si Al-Ga-
bartiho! Nemám dostatek místa, abych z něho mohl citovat více
než vylijčení incidentu v pátek osmého Muharramu a.h.1213, po náh-
lém objevení dvacetipěti cizích lodí před alexandrijským přísta-
vem.

"Lidé z města byli velmi zvědaví z jakého důvodu cizinci
přišli, když přistál malý člun a z něj se vylodilo asi deset o'
sob. ... Říkali, že jsou Angličané a že hledají nějaké Francouze,
kteří vypravili značně velikou flotilu na neznámé místo. Obávali
se, že by tito Francouzi mohli podniknout překvapivý útok na E-
gypt, jelikož vědí, že egyptský lid by nebyl schopen útočníky od-
razit nebo jim zabránit ve vylodění.... Cizinci pak dále prohlásili,
že budou se svými loďmi křižovat u pobřeží, aby bránili město a hlídali pobřeží; nic prý nechtějí, jen vodu a zásoby, za kte-
ré zaplatí. Hodnostáři města cdmítlí... jednat s Angličany a řekli jim, že tato země patří Sultánovi, a že ani Francouzi ani jiní
cizinci zde nemají co dělat, proto by bylo nejlepší, kdyby ihned
odešli. Po těchto slovech se angličtí poslové vrátili na loď a
odpluli, aby si nošli zásoby jinde než v Alexandrii, a tak mohl
Růž dokončit dílo, které bylo dle jeho rozhodnutí již předurčeno"

Pokračujeme-li v četbě lze dojít k závěru, že tyto gesta
Dei per Francos stimulovaly vnímavého doktora z University v Al-
Azháru natolik, že okamžitě přestoupil k vlastní převýchově. Jed-
nou z prvních francouzských akcí po okupaci Káhiry bylo uspořádá-
ní ~~xix~~ vědecké výstavy s praktickými ukázkami, a náš histo-
rik byl mezi něvštěvníky. Po poznámce, že Francouzi si zřejmě
spletli Muslimy s dětmi a pokoušeli se je udít opíčími triky,
a že to od samých Francouzů bylo poněkud dětinské, Al-Gabarti
otevřeně přiznal, že musel demonstrované úspěchy francouzské vědy ob-
divovat. Mezi jiným rovněž zaznamenává, že při revoltě, kterou
Francouzi sami vyprávkovali svým přezíravým chováním utrpěli
značné škody, že jim však nejvíce vědila ztráta vědeckých náš-
rojů, které jim byly zničeny v domě učence Cafarelliho. Zájem Al
Gabartiho o francouzskou vědu je však zastíněn jeho obdivem ke
francouzské spravedlnosti. Několik francouzských vojáků bylo us-
vědčeno z násilného vloupání a na Napoleonův osobní rozkaz zapla-
tili tento zločin svými životy. Nástupce Napoleona jako vrchního
velitele francouzské okupační armády generál Kléber byl zavražděn
muslimským fanatikem a s vrhem byl veden řádný proces..., který
si vynutil nadšený obdiv Al-Gabartiho. Otevřeně - jak vždy - si
zapsal, že Muslimové by se za podobných okolností nepozdvihli na
stejnou morální úroveň. Byl tak hluboce zaujet procesem a nato-
lik si přál uchovat písemný záznam, že svým stylem reprodukoval
verbatim dokumenty ve francouzské vojenské a nedokonalé arabštině.

Pozorujeme-li jak snadno a rychle se egyptský muslimský u-
čenec Al-Gabarti naučil francouzské lekci - což se určitě neo-
bežlo "bez slz" - přijde nám na mysl řada velkých Otomanských tu-
reckých státníků, kteří se rovněž obraceli k západu: Mehmed Ali
z Kevaly, makedonský velitel batalionu, který na vlastní oči vi-
děl jak si vedou Francouzi v Egyptě a který po odchodu Napoleona
pokračoval v jeho revolučním díle; Sultán Selim III., který při-
šel o život v Osříhradě devět let po Napoleonovým vyloděním v
Alexandrii při průkennickém pokusu o zavedení západních vojenských
zvyklostí otomanské armádě; Sultán Mahmut II., kterému se po dlouhém
trpělivém čekání podařilo nakonec uskutečnit politický odkaz své-
ho bratrance-mučečníka; a nakonec president Mustafa Kemal Ataturk,
který ze našich česů dokončil všeobecnou revoluci v životě Otomansk-

kého Turecka, kterou zahájil Sultán Selim nějakých šest generací před ním. Tato otomanská jména nám připomenou své protějšky jinde: největšího pro-západního reformátora Petra Velikého a bolševiky; bystré architekty Meijské /1/ "restaurace" v Japonsku; bengálského synkretistu Rama Mohana Roye, který tím, že pře nesl celý problém na náboženský terén, prokázal charakteristický Hinduistický cit pro skutečné relativní hodnoty hmoty a ducha - jakkoliv rozhořčeně se proti němu crtodoxní hinduističtí panditi /učenci/ stavěli.

V důsledku inspirace nebo nařízení těchto mocných "herodů" /hnací silou byl většinou kompromis mezi přesvědčováním a přinucením/ chodí mladší mimo-západní generace všech kdysi oddělných společností, které smetl západ na jednu hromadu, v dnešní době do západních škol. Dostávají západní lekce z první ruky; ať už na univerzitách v Paříži, Cambridgi, Oxfordu nebo na Kolumbijské či Chicagské univerzitě. Když jsem si prohlížel tváře posluchačů v domě senátu na Londýnské univerzitě, s potěšením jsem i tam spatřil kontingent jejich zástupců. Elita všech mimo-západních společností se před nedávnem prakticky přeškolila a zanechala za sebou svoji egocentrickou tradiční provinciální orientaci. Někteří z nich se naopak nakazili západní ideologickou chorobou nacionálismu, ale dokonce i nacionálismus má pro lidí z mimo-západních společností přinejmenším negativní přitažlivost v tom, že je pro ně exotickou slabostí. I nacionálismus je dokáže vytáhnout ze zděděných ulit. Tím či oním způsobem citově zmatená, ale intelektuálně stimulující zkušenosť z prožitku západní boudy vytvárá u těchto mimo-západních studentů poznání /a jaké imaginární úsilí v tomu bylo zapotřebí!/, že dějiny západu nemají jen lokální význam, ale jsou též jejich dějinami. Jsou to jejich dějiny, protože západ - jako loupeživí francouzští vojáci v Káhiře, jejichž Napoleonem nařízenou popravu zaznamenal Al. Gabarti - si proklestil cestu do životů bezbranných sousedů; tito sousedé se proto musejí seznámit se západními dějinami, mají-li se naučit žít v celosvětové společnosti, v které jsme si my - lidé západu - násilím zajistili jejich členství. Paradoxem naší generace zůstává, že celý svět z toho, co mu západ opatřil, něco získal - s vyjímkou samotného západu. Dnešní západ stále na dějiny usírá ze svého starého provinciálního egocentrického hlediska, které byly již ostatní společnosti nuceny opustit. Dříve nebo později však přijde řada i na západ, aby se tomuto přeškolení podrobil.

Jaký je pravděpodobný průběh této nadcházející mentální a morální revoluce na západě? Snad můžeme získat nějaké poučení z dějin o něco starších současnících, kde už známe celý příběh, protože dramatis personae již opustili tento svět. Jaký byl na příklad důsledek srážky řecko-římské civilizace se svými sousedy? Budeme-li sledovat niž těhnutí se šestnácti stoletími, počínající Xenofonovým tažením ež k nejposlednějším výdcitykům řeky inspirované muslimské vědy a filosofie těsně před mongolskou záplavou, uvidíme nezadržitelnou řeckou ofenzivu ve vojenské, politické, ekonomické, intelektuální a umělecké sféře, přijímanou, zadržovanou i odvrhovanou protiopatřeními mimo-řeckými obětmi této ofenzivy. Ve všech sférách napadení byly Orientální protiútoky jako celek úspěšné, i když osudy těchto protiofenzív byly velmi pestré a jejich výsledky někdy nepostrádaly ironie. Je zde ovšem jedna sféra - náboženství, Achillova pata řeků -, v které byl Orientální protiútok natolik úspěšný, že dobyl území protivníka a začal tvorit dějiny.

Tento ukončený příběh má pro naše dějiny zcela zřejmý význam; spirituální vakuum helénské kultury, které uvalili řekové na ostatní svět se nedávno ve stejné formě objevilo v kultuře našeho západního křesťanství. Helénská kultura i naše kultura je "vyráběna" pro vývoz. Po nějakých dvou stoletích po počátku de Gamovské éry se pokoušeli naši předci propagovat v cizině naše kulturní dědictví jako celek, včetně jeho náboženského jádra i technologické slupky, a v tom si počítali dobře, jelikož každá kultura je "celkem" jehož části jsou ne sobě vzájemně závislé. Vyvážet slupku bez jádra může být právě tak smrtelné jako vyzařovat satelitní elektronu atomu bez jádra. Na přelomu sedmnáctého a osmnáctého století západní křesťanské éry se ale stalo něco, o čem si troufám prorokovat, že v retrospektivě vystoupí jako jedna z událostí, která tvořila v našich západních dějinách epochu až se na tyto lokální dějiny buď nahlížet jako na incident ve všeobecných dějinách ~~xx~~ lidstva. Předvěstí byla dvcjitá událost, v které byl neúspěch jezuitů zvýrazněn úspěchem Královské společnosti. Jezuité v obracení Hindů a Číhanů na římsko-katolickou formu západního křesťanství neuspěli. Neuspěli, ačkoliv objevili psychologicky úspěšné metody /1/. Ve stejně generaci přišli doma katoličtí a protestantští kolegové tragicky neúspěšných jezuitských misionářů k haveránemu závěru, že náboženství, v jehož nyní rozděleném a sporném světě vybojovali nerohodnou stoletou bratrovražednou válku, bylo v jejich kulturním dědictví nevhodným elementem. Proč se nezbevit náboženských válek tím, že se buď klást důraz na aplikaci fyzikálních věd v praktických záležitostech - tedy důraz na konání, které neprobudí žádné kontroverze a které by pak mohlo být výnosné? Tato otázka na cestě pokroku v sedmnáctém století měla značné důležky; západní civilizace, která se od té doby šířila jako ohň po celém světě byla pak jen technologickým lemem s vytrženým náboženským středem. Tento "užitkový" vzorek západní civilizace bylo ovšem velmi snadné převzít; Petr Veliký prckázel svoji genialitu tím, že ji použil hned po tom co se objevila ve výkladních skříních západu. C sto let později projevil jemnější a kultivovanější Al-Gabarti přeče jen jistý druh diskriminace. Francouzská technologie jej sice zasáhla, on však vytrval v čekání na znamení. Pro něj nebyla základním kamencem západní civilizace technologie, ale spravedlnost. Tento kóhirský učenec pochopil jádro celé záležitosti, celý problém, s kterým západ stále ještě bojuje. "Přesto, že chápou všechny záhadu a mám značné znalosti, nejsem nic". Kdo vás dá svému synu kámen, když žádá o chléb? Kdo z vás mu podá hada, když prosí o rybu?"

A to nás přivádí zpět k otázce vznesené Al-Gabartim, k otázce, která stále čeká na naši odpověď. Co bylo skutečně nejdůležitější událostí roku a.h.1213? Napoleonova invaze Egypta nebo přerušení každoročních svatých poutí z Egypta do svatých měst Hrázdu?

Islámský zvyk poutních cest není ovšem sám o sobě ničím víc než přísným předpisem, jako symbol však představuje ducha bratrství, který k sobě váže všechny muslimy. Jak jsme se poučili z nedávných zkušeností je Islám v nebezpečí vždy, když jscu poutní cesty přerušeny. Al-Gabarti totto nebezpečí vycítil, protože si vážil duchovního bohatství náboženství, které zdědil. Jaké hodnoty přišel kládáme Islámu my? Může si lidstvo v současné kapitole dějin, kdy ~~sex~~, že panství nad světem je v rukou nápadně infra-pigmentova-

45

ých a rasově uvědomělých anglicky mluvících národů /1/, dovolit postrádat sociální cement Islámského bratrství? Toto sociální posléní, jakkoliv cenné a vznešené, však není esencí Islámu - jak by nám Al-Gabarti snadno dokázal. Jak již prozrazuje jeho příjmení, byl Al-Gabarti dědičným pánum jednoho z "národů", které zakládaly univerzitu Al-Azhár. Jaký byl jeho gabartský národ? Byli to transetiopští Callasové a Somálci: opravdově věřící, ebenově zbarvené děti Hamu. Uvidíte, že křestní jméno a příjmení našeho hrádiny se štastně doplnovaly: příjmení Al-Gabarti "Etiopan"; křestní jméno Ábd-Ar-Rahmán "služebník boží milosti". Tento vyznavač scucitného Boha by nám řekl, že poutní cesta je pouhým symbolem bratrství, které překračuje třídní a rasové rozdíly, a že tato jednota opravdových věřících je pouze světským projevem jejich opravdové víry v Boží jednotu. Tvůrčím darem Islámu lidstvu je monoteismus a my bychom tento dar neměli v žádném případě odmítat.

A co bitva u Pyramíd? Minulý rok, když jsem se podruhé v životě zúčastnil mírové konference v Paříži, jsem se jednoho nedělního rána ocitl na provizorním dřevěném podiu a pozoroval jsem jak mne míjejí účastníci "vítězného pochodu" - spahiové na tančících bílých koních a tuniská lehká pěchota vedená vycvičencem a elegantně naparáděnou ovci - s Vítězným obloukem na druhé straně trasy průvodu. Pozoroval jsem tuto impozantní hromadu zdíva a mé oči začaly bloudit podél řady kulatých štítů pod římsou, u nichž každý nosil jméno jednoho z Napoleonových vítězství. "Snad je dobré", přistihl jsem sé při myšlence, "že je tento monument pouze čtvercový, nikoliv osmiúhelníkový. Kdyby zde bylo více prostoru, došli by nakonec k Sedanu a k bitvě o Francii" A pak jsem začal přemýšlet o stejně ironických konečích jiných rětězů národní slávy: německém rětězu, v kterém bitva o Francii předcházela jen o čtyři léta bitvě o Německo; Britském rětězu vítězství v Indii, počínajícím Plessayem a Asseyem přes libozvučná Panjábská jména v anglo-sírských válkách. Čemu se rovnala v konečném účtování tato západní národní vítězství? Stejně nula jako ve své době neméně slavná národní vítězství čínských "scupeřících států", které pak Tsin She Hwangti ve třetím století před Kristem smetl z mapy. Marnost nad marnost! Ale Islám se svou mohutnou duchovní misí zůstává.

Kdo se tedy smál naposledy v této kontroverzi nad Al-Gabartiho smyslem pro praporce? Západní čtenáři Al-Gabartiho nebo Al-Gabarti sám?

Co tady musíme my, lidé západu, dělat chceme-li jako Kleanthes následovat pokyny Dia a osudu v používání naší inteligence a svobodné vůle s toužíme-li po tom, abychom nedonutili tato strašná Božstva zkrotit nás pomocí pokouřujících metod?

Navrhoji zaprvé, abychom změnili naši historickou orientaci takovým způsobem, jakým to udělali vzdělaní representanti našich sesterských společností během několika posledních generací. Naši mimo-západní současníci pochopili, že v důsledku nedávného sjednocení světa se naše minulé dějiny staly součástí jejich dějin. My, stále ještě dřímající lidé západu, musíme naopak uznat, že v důsledku téže revoluce - revoluce, kterou jsme sami vyvolali - se minulost našich sousedů stává výtvarní součástí naší vlastní budoucnosti.

V tomto úsili není nutné začínat od nuly. Vždy jsme přece

uznávali nás dluh Izraeli, Řecku a Římu. Tyto civilizace jsou ovšem už mrtvé a tak jsme jim mohli vzdávat pocty, aniž bychom byli nuteni ustupovat z našeho tradičního egocentrického hlediska. Považujeme za dané - zaslepení naší samolibosti -, že naše vzeněné osoby jsou raison d'etré "mrtvých" civilizací. Představujeme si, že tyto civilizace žily a umíraly jen proto, aby nám připravily cestu - hrájíc roli Jana Křtitele před naší rolí Krista /omlováním se za rouhavost tohoto přirování, nic však nevystihuje lépe nesmírné zkreslení naší orientace/.

Nedávno jsme též rozpoznali důležitost určitého množství jiných civilizací pro naši minulost. Tyto civilizace jsou však nejen mrtvé, ale byly navíc i dávno zapomenuty dokud jsme neexhumovaly jejich pozůstatky. Můžeme klidně projevovat štědrost v uznání Minojcům, Chetitům a Sumérům; vždyť jejich znovuobjevení je pérem v západní učonecké čepici a jejich uvedení na jeviště dějin se dělo pod naší ochranou.

Bude však pro nás mnohem obtížnější přijmout neméně jasnou skutečnost, že dějiny našich blučných - a někdy i kárajících - žijících současníků - Číňanů, Japonců, Hindů, Muslimů a našich starších bratrů ortodoxních křesťanů - se stanou částí našich minulých západních dějin ve světě budoucnosti, který nebude ani západní ani mimo-západní, ale zdědí všechny kultury, které jsme my sloučili v jedinou chemickou látku. Ano, této pravdě se budeme muset postavit tváří v tvář. Naši potomci nebudu jen lidé západu jako jsme my. Budou dědici Konfucia, Lao-Tseho, Sokrata, Plata, Plotina, Gautamy Buddhy, Deutero-Izaiáše, Ježíše Krista, Zarathustry, Mohameda, Eliáše, Petry a Pavly, Šankary, Rémunuji, Klementa a Crígena, kapadockých otců ortodoxní církve, Afrického Augustina, Umbrijského Benedikta, Ibn Chalduna, Bossueta, i dědici /pokud si budou stále libovat v srbském politickém močále/ Lenina, Gándhího, Sun-Yat-sena, Cromwella, George Washingtona a Mazziniho.

Úprava historické orientace si ovšem vyžaduje i odpovídající revizi metod historického studia. Podarí-li se nám znovu nabýt konzervativní způsob myšlení a čítání, přiznáme si s větší pokorou, že historický úspěch západního člověka se s Boží pomocí dotýkal nejen nás samých, ale celého lidstva. Je to něco tak velikého, že naše provinciální dějiny budou výsledky tohoto procesu pohlceny. Tím, že jsme dějiny vytvářeli, přesíhlí jsme své vlastní dějiny. Aniž bychom tušili co děláme, nepustili jsme přiležitost, která se nám neskytla. Bylo nám umožněno, abychom sami sebe naplnili tím, že jsme sami sebe překonalí, což je háderné privilegium pro kteréhokoliv Božího tvora.

Z tohoto úhlu polednu - pokorného i hrdého zároveň - není hlavním úkolem naší moderní západní historie provinciální /1/ politika, která by mohla být zapsána na vítězných obléukách v půl tuctu provinciálních hlavních městech nebo zaznamenaná v národních a městských archivech krátkodobě trvajících /2/ "velkých mocností". Hlavní úkol rovněž nespočívá v západní expanzi do světa - alespoň do té doby, dokud budeme pojímat ideu expanze jako privátní podnikání západní společnosti. Naším hlavním úkolem bude postavit vlastnoručně lešení, jehož pomocí se všechny, dříve oddělené společnosti postaví v jeden celek. Lidstvo bylo rozděleno od samého počátku; v dnešní době jsme se konečně sjednotili. Západní ruční práce, které toto spojení umožnila, nebyla vykonána s otevřenýma očima jako nesobacká díla Davidova ve prospěch Šalamouna; prováděli jsme je s nedbalou ~~př~~

1 - pozn.překl.: v originále "parish-pump"

2 - vpozn.překl.: v originále "ephemeral"

neznalostí účelů, počínali jsme si jako živočichové /1/, kteří vystavěli ze dna moře korálový útes až se atel pozvedl nad úroveň hladiny. Námi postavené lešení je však mnohem méně trvanlivé. Jeho nejzřetelnějším prvkem je technologie; člověk však nemůže být živ pouze technologií. Až se čas naplní a ekumenický dům o mnoha místnostech bude stát pevně na vlastních základech a dočasně západní technologické lešení bude odstraněno - a nemám žádnej pochybnosti, že se tak stane -, věřím, že budou základy konečně dostatečně pevné, protože budou vystaveny na tvrdém podkladě náboženství.

Dosáhli jsme Herkulových sloupů a je na čase stáhnout plachty, protože dopředu není dosud dobré vidět. V úseku dějin do kterého nyní vstupujeme se středisko materiální moci v této chvíli přesunuje ještě dále od pre-da Gamovského ohniska. Z malého ostrova Británie, ležícího co by kamenem dohodil od Atlantického pobřeží Asijského kontinentu se přesunuje k většímu ostrovu Severní Ameriky, o vzdálenost jednoho vystřeleného šípu dále. Toto přemístění Poseidonovy harpuny z Londýna do New Yorku možná označilo kulminaci přesunu v našem oceánském věku vzájemné komunikace, pře cházíme však nyní do nového věku, v kterém nebude materiálním prostředkem lidského styku ani step ani oceán, ale vzduch, a ve vzdušném věku může lidstvo uspět v svobodném rozprostření křídel a zbavit se závislosti na vrtošivém uspořádání pevného či kapalného povrchu zeměkule.

Ve vzdušném věku nemusí být ohnisko přitažlivosti lidských záležitostí určeno geografii fyzikální; nemusí být určeno rozmístění oceánů a moří, stepí a pouští, řek a pohoří, průlivů a úžin, ale rozmístění lidské populace, lidské energie, schopnosti, zručnosti a charakteru. A mezi těmito lidskými faktory může být váha počtu nakonec důležitější než vliv počtu kdykoliv v minulosti. Oddělené civilizace pre-da Gamovského věku byly vytvořeny a využívány malou intelektuální vládnoucí menšinou posazenou na zádech neolitického rolnictva jako byl Sinbad námořník vozen starým mořským mužem. Toto neolitické rolnictvo bylo tím posledním a nejtvrději spícím elementem, který západ - kromě sebe samého - probudil.

Probuzení této pasivně pracující masy lidstva probíhalo velmi pomalu. Atény a Florencie přiložila na krátko svíčku k netečným očím spáče, ten se však jen pokaždé otočil na druhou stranu a pokračoval v spánku. Zůstalo tedy na moderní Anglii, aby poměstila s dostatečnou energií rolnictvo v takovém rozsahu, aby se tento proces mohl rozšířit na celou zeměkouli. Toto probuzení nevovačoval rolník za laskavou záležitost. Dokonce i v obou Americkách se pokoušel udržet stav, v kterém se nacházel v Mexiku a v Andských republikách, a v provincii Quebecu dokonce zapustil na panenské půdě nové kořeny. Proces jeho probuzení však dostával spád: Francouzská revoluce ho reznesla po kontinentě, a Ruská revoluce ho propagovala od pobřeží k pobřeží; a ačkoliv v této době zůstává ještě nějakých patnáctset milionů rolníků neprobuzených - tedy přibližně tři čtvrtiny lidstva - v Indii, Číně, Indočíně, Indonésii, Dar-al-Islámu a východní Evropě /2/, je jejich probuzení nyní pouze otázkou času. Až tohoto stavu bude dosaženo, přihlásí se síla počtu o slovo.

1 - pozn.překl.: v originále "amalcuae"

2 - pozn.překl.: opět je nutno si uvědomit, že tato práce vznikla v roce 1947

Gravitační síly mohou potom přenést ústřední bod lidských záležitostí z "Ultima Thule" mezi mořskými ostrovy k jinému ohnisku, stejně vzdálenému od západního pólu světové populace v Evropě a Severní Americe a od východního pólu v Indii a Číně, a to by mohlo ukazovat na polohu v blízkosti Babylonu na starověké přepravní cestě přes Šíji mezi kontinentem a poloostrovem Arábii a Afrikou. Střed by se mohl vzdálit dokonce ještě více k nějakému ohnisku mezi Ruskem a Čínou /dvou historických krotitelů Euroasijských nomádů/, a to by naznačovalo polohu v blízkosti Báburevy Fergany ve známém zakavkazském /l/ shromaždišti a debatním území náboženství a filosofie Indie, Číny, Iránu, Sýrie a Řecka.

Jedná všechno však můžeme dosti dívčovat: náboženství bude pravděpodobně sférou, v které se tento nejdřívejší dostředivý protipohyb /2/ ohláší nejdříve. Tato pravděpodobnost nám nabízí další důvod pro revizi našich tradičních západních metod studia dějin. Mělo by být naším prvním pravidlem studium našich vlastních dějin nikoliv pro ně samé, ale pro roli, kterou západ sehrál při sjednocení světa, pak by naším druhým pravidlem mělo být ve studiu dějin jako celku odkázání ekonomie a politické historie na podřízené místo a dát přimět dějinám náboženství. Vždyť náboženství je koneckonců nejvážnější záležitostí lidstva.

1 - pozn.překl.: v originále "Transoxanian"

2 - pozn.překl.: v originále "centripetal counter-movement"

POCZNÁMKY K ÚLOZE OPIA V BRITSKO-ČÍNSKÝCH VZTAZÍCH

/následuje výčet autorů, kteří se tímto tématem zabývali, který vymezávám - pozn.překl./

- Kouření opia je nejškodlivějším způsobem užívání drogy. Poprvé bylo do Číny uvedeno Holanďany /z Javy/.
- "Úvěr na kouření opia se v Číně rozšířil mnohem více než kdekoli jinde /na příklad v Britské Indii, která byla hlavním, i když nikoliv jediným producentem opia na světě a hlavním dodavatelem opia do Číny/.
- Britská vláda v Indii převzala monopol na prodej opia ve svých dominiích v roce 1773 a monopol na výrobu opia v roce 1797/.
- V roce 1800 bylo snahou Britské vlády v Indii omezit spotřebu opia doma i v zahraničí tím, že udržovala vysoké ceny; od roku 1830 sledovala Britská vláda opačnou politiku maximálního zisku z prodeje opia stimulací spotřeby a snížením cen."Tato politika měla dvojí efekt: značně zvýšila množství opia pašovaného do Číny a též zvýšila zisky Indické vlády" /Pratt/.
- V roce 1800 zakázala čínská vláda jak kultivaci opiových makovic v Číně tak jejich dovoz ze zahraničí /kouření opia bylo již dlouhou dobu v Číně trestným činem/.
- Britská vláda v Indii nebyla až do roku 1907 ochotna obětovat zisky tím, že by uvalila embargo na export opia z Indie do Číny /zisky Britské Indické vlády se zvedly z přibližně 1.000.000 liber ročně v letech 1820-1843 na více než 7.000.000 liber ročně v letech 1910-1911/.
- V období 1800-1858, v kterém byl dovoz opia do Číny ilégální, prováděly největší část pašování Britské lodi.
- Britská vláda ve Spojeném království neučinila nikdy nic pro to, aby se pro britské občany stalo toto pašování ilegální, a odmítala souhlas s požadavky čínské vlády, aby cizí obchodníci podepsali záruky, že se zavazují nedovážet do Číny opium, a že si uvědomují, že za přistízení a usvědčení budou potrestáni čínskými autoritami

9. smrtí.
9. Obchod s opium by nebyl a/ výnosný, kdyby mezi čínskou veřejností nebyla po opiu poptávka a za b/ proveditelný, kdyby britští a jiní cizí pašeráci neměli energické čínské společníky.
10. Většina čínských úředníků nebyla moudrá ani kompetentní, a někteří z nich byli i korupční v jednání s partikulérními problémy pašování opia a všeobecným problémem obchodu se západními obchodníky a zástupci západních vlád:
- a/ zacházeli se zástupci západních vlád jako kdyby se jednalo o agenty závislých knížat a se západními kupci zacházeli jako s barbary
 - b/ nepodařilo se jim zabránit pašování opia do Číny
 - c/ někteří přimhuřovali oči nad pašováním a podíleli se na ziscích.
11. Britské vládě ve Spojeném království bylo vlivem China Trade v britském parlamentě zabráněno, aby dala inspektorům obchodu v Číně adekvátní autoritu nad britskými občany během kritických let 1834-39.
12. Číňané si zcela správně stěžovali a/ že postup západních obchodníků přivedl v Číně pašování opia ve velkém měřítku /v roce 1836 byla hodnota opia propašovaného do Číny větší než kombinovaná hodnota legálně vyvezeného čaje a hedvábí/ a za b/ že britští a jiní západní námořníci v přístavu Kantonu se chovali jako cípenci, růží a vrahou.
13. Západní obchodníci si správně stěžovali, že jejich legální obchod je nesnesitelně omezován, a že oni sami jsou podrobováni svévolnému osobnímu pokoření.
14. V roce 1839 čínský císařský komiseř Lin-Tse-su dosáhl nekrvavým bojkotem a blokádou západních obchodníků v Kantonu toho, že přinutil britského hlavního inspektora obchodu britských poddaných v Číně kapitána Charlesa Elliotta, aby s ním spolupracoval při vydání 20.283 beden opia v ceně 11.000.000 liber, které měli v té době západní obchodníci na čínském území nebo v čínských teritoriálních vodách. Komisař Lin zničil zabavené opium, ale nepodařilo se mu učinit konec jeho pašování.
15. Po tomto činu zahájili britové 4. září 1839 v Kowloonu nepřátelství na cplátku za odmítnutí povolení k zakoupení zásob potravin a pak 3. listopadu 1839 v Chuen-pi jako odpověď čínskou řádost o vydání vraha čínského poddaného Lin-Wei-hi, který byl zabit 7. července v Kowloonu v nerczlišujícím útoku britských /a snad také amerických/ námořníků na čínské civilní obyvatelstvo ve snaze zmocnit se alkoholu.
16. Kapitán Elliott počkal vyšetřování tohoto incidentu, ale neusněl v identifikování vraha. Britské vláda ve Spojeném království již mezitím vyslala námořní a vojenský expediční sbor do Číny těsně po tom, co byla informována o činu komisaře Lina, a to dříve než obdržela zprávu o vypuknutí nepřátelství.
17. Britský parlament narazil na jistou oponici parlamentní menšiny i mezi veřejností po vyhlášení války z let 1839-42.
18. V mírové smlouvě podepsané v Nankinu 29. srpna 1842 britové přinutili číňany k otevření sjednaných přístavů a k územním ústupkům, ale nikoliv k legalizaci obchodu s opium.
19. Na výzvu britské vlády souhlasila 13. října 1858 čínská vláda s legalizací importu opia do Číny po porážce v druhé britsko-čínské válce a osmapadesátileté nedůspělosti zabránit pašování.
20. Opiový problém byl nakonec uzavřen a/ postupnou redukcí, peri passu, během let 1907-19 kultivace opia v Číně a dovážením z Indie do Číny jak bylo předem dohodnuto mezi vládemi Číny a Velké Británie a za b/ úplným zákezem exportu opia z Britské Indie v roce 1926.

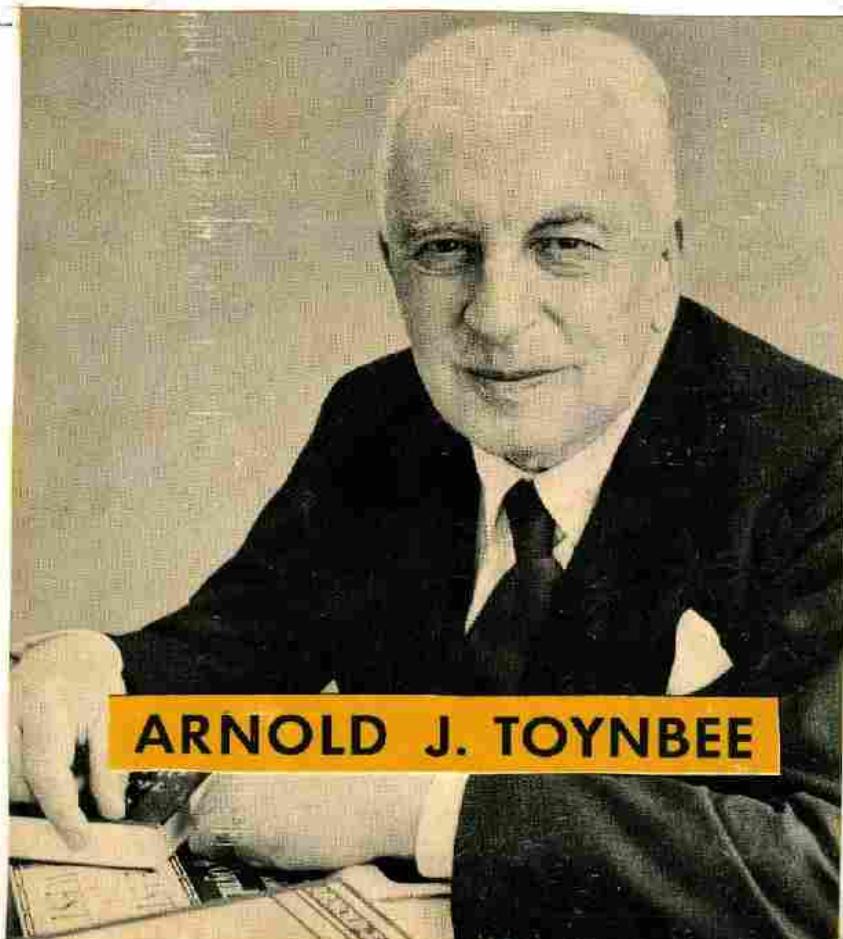
Jako výsledek politické anarchie v Číně, následovnou japonskou

invazi a okupací, se kultivace opicových makovic začala v Číně opět rozmáhat.

Příště: A.Toynbee – Zaostévání Evropy

Biografická poznámka:

Arnold Toynbee se narodil v Londýně, v Anglii, v roce 1889 a vzdělání nabyl na Balliol College v Oxfordu. V roce 1937 byl zvolen členem Britské akademie. Čestné doktoráty získal z Oxfordu, Birminghamské univerzity a z Kolumbijské univerzity. V obou světových válkách pracoval v Britském zahraničním úřadě /British Foreign Office/ a zúčastnil se v letech 1919 a 1946 pařížských mírových konferencí. V letech 1925 až 1955 byl ředitelem Královského institutu /Royal Institute/ a profesorem na Londýnské universitě. Před několika lety zemřel. Z jeho prací je nejdůležitější monumentální desetisazková *A Study of History* /dokončena v roce 1954/, *The New Europe* /Nová Evropa/ z roku 1915, *Greek Historical Thought* /Řecké historické myšlení/ z roku 1924 a *The World After the Peace Conference* /Svět po mírové konferenci/ z roku 1925.

Polní cesta

(Der Feldweg - V. Klostermann Frankfurt am Main 1953)

Polní cesta je zde mimořádným a jedinečným zjevem v kontextu Heideggerovy tvorby. Jeho význam a smysl pochopíme jen tehdy, uvědomíme-li si, že jde o práci z počátku padesátých let, tj. z období, kdy se Heideggerovo myšlení dostává do stále těsnějšího „sousedství zpívajících básníků“. Čtenář se zde rozhodně nesetkává s pouhým „profesorem filosofie“, jak Heideggera nazývá Sartre, ale s rozmyslitellem, jemuž k vyjádření jeho myšlení nestačí filosofická terminologie a abstrakce. S myslitelem věřícím, že filosofické tázání potřebuje své zvláštní inspirativní prostředí a svůj zvláštní čas - okamžik, aby se stalo „podstatným myšlením“. Význam slova myšlení je však u Heideggera pronikavě odlišný od běžného, každodenního významu tohoto slova.

„Myšlení je sama cesta“, říká Heidegger ve spise Was heisst Denken. Myšlení však není cosi mimo člověka, neboť „být na cestě a budovat ji je jedno a totéž ... Myšlení buduje teprve ptajícímu se chodci jeho cestu“.

Mezi autorem a jeho dílem existuje vždy více či méně bezprostřední vztah, v našem případě před sebou máme dílko, v němž o sobě dává autor bezprostřednější výpověď než kdekoli jinde. Polní cesta je intimním svědectvím o autoroři a jeho cestě - myšlení. Je zde možno nalézt „in nuce“ základní intence jeho filosofování. Pochopení předpokládá ovšem citlivé porozumění, a to dnes není obvyklým jevem ani mezi filosofy, jak dokazuje případ Adorno. Adorno kritizuje Heideggera, že v Polní cestě nechápe historickou podmíněnost povolání a aplikuje normativně na skutečnost „falešnou věčnost agrárních poměrů“. Domnívám se, že se zde jedná o zásadní a totální nepochopení Heideggera a smyslu Polní cesty. Čtenář si konečně udělá úsudek o tom, je-li Polní cesta „selským symbolem z šesté ruky“ jak se domnívá T. Adorno, nebo čímsi podstatně jiným.

Vybíhá ze zahradních vrat dvora směrem k Hnriedu. Staré zámecké lípy se za ní dívají přes zeď stále, ať se kolem velikonoc jasně třptyí mezi klíčící setbou a probouzejícími se lukami nebo o vánocích mizí za nejbližším pahorkem pod závějem sněhu. U božích muk odbočuje k lesu. Na jeho kraji zdraví vysoký dub, pod nímž stojí hrubš otesaná lavice; na ní ležíval občas ten či onen spis velkého myslitele, který se mladou neobratnost pokoušela rozluštit. Když hádanky navzájem dotíraly a žádné východiško se nenašlo, ponohla polní cesta. Neboť ta vedla nahoru tiše na schádu.

stezku dálkami pusté krajiny. Čas od času přichází myšlení vždy znova v těchto spisech nebo vlastních pokusech na stezku, kterou se dává polní cesta nivami. Zůstává kroku přemýšlejícího tak blízko, jako krok venkovana, jdoucího za ranního rozbřesku na setkání.

S léty stále častěji vzbujuje dub na cestě vzpomínu na dávné hry a první roshodnutí. Když kdysi padl uprostřed lesa dub pod ranou drvoštěpký, hledal otec ihned v houští a na slunných lesních mýtinkách metr dřeva, který mu byl přidělen pro jeho dílnu. Tam provozoval rozvážně své obchody v přestávkách mezi službou u věžních hodin a zvonů, jež si udržovaly svůj vlastní vztah k času a k časovosti.

Z dubové kůry však chlapci vyfrezávali své lodičky, které vyzbrojeny veslařskou lavicí a kormidlem – plavaly v mettenském potoce nebo ve školní kašně. Světové cesty hry nacházely ještě lehce svůj cíl a našly zase cestu zpět na břeh. Snivost oněch cest zůstávala skryta v tehdy ještě sotva viditelném lesku, spočívajícím na všech věcech. jejich říši chránily oko a ruka matky. Jakoby opatřovaly nevyslovenou starost všech bytostí. Ony cesty her nevěděly ještě nic o poutích, na nichž se všechny břehy stahují zpět, v nichž tvrdost a vůně dubového dřeva počíná slyšitelně mluvit o pomalosti a stálosti, a niž roste strom. Dub sám pravil, že v takovém rámci samém je založeno vše, co trvá a plodí, že růst znamená: otevřít ve vzdálenosti nebe a současně se zakrznit do temnoty země; že vše ryzí jen prospívá, je-li člověk současně práv obému, totiž připraven nároku nejvyšších nebes a uchován v ochraně země nositelek. To říká dub dosud požní cestě, neboť její pěšiny procházejí jistě kolem něj. Co kolem cesty je stejně podstaty s ní, sbírá a přináší každému, kdo se po ní ubírá, co jeho jest. Táž pole a luční stráně provázejí cestu v každou roční dobu ve stále jiné blízkosti. Ať alpské pohoří zapečene v soumraku nad lesy, ať tam, kde polní cesta se zakmitne přes úpatí pahorku, který přelétne skřiven za letního jitra, ať se z krajiny kde leží domovská obec matky, přižene východní vítr,

ať za soumraku táhne dřevorubec svou cestu k ohniště, ať se Žebříňák kymáčí polní cestou k domovu a děti trhají na mezi u leuky první petrklíče, ať mlha posouvá po celé dny svou ponurost přes nivy, vždy a odevšad obklopuje podlní cestu táz útěcha.

Jednoduché uchované hádanku trvajícího a velkého. Bez prostřednictví se zastaví u člověka, potřebuje však dlouhé sráni. V nezjevnosti totožného se skrývá jeho požehnání. Vzdálenost všech vzrostlých věcí, které prodlévají kolem polní cesty, poskytuje svět. V nevyslovené její řeši je, jak pravil starý mistr četby a života Eckhardt, Bůh teprve Bohem.

Avšak utěcha polní cesty mluví jen tak dlouho, pokud jsou lidé, kteří zrozeni v jejím vzduchu, mohou jí naslouchat. Ti vnímají její původ a nejsou otroky machinací. Člověk se marně pokouší dát svými plány zemi řád, pokud není vřazen v útěchu polní cesty. Rozí nebezpečí, že tá dnešní zůstanou pro její řeč hluchými. Padne jim do ucha ještě tak hluk stroje, který považují málem za hlas Boží. Tak se stává člověk rozptýlen a bez cesty. Rozptýleným se jeví jednoduché jednotvárným. Jednotvárné činí omrzelym. Omrzeli naleznou nejvýše lhůstějnou. Jednoduché uniklo. Jeho tichá síla vyschla.

Vskutku se rychle zmenšuje počet těch, kteří ještě znají jednoduché, jako své nabyté vlastnictví. Avšak ti nemnozí zbudou vědou jako nepomíjející. Budou jednou a to dík jemné moci polní cesty přetrvat obří síly atomové energie, kterou si vyumělkovalo lidské počinání a učinilo ji poutem svých vlastních činů.

Útěcha polní cesty vzbuzuje mysl, který miluje svobodné a tak i žal přejde na vhodném místě v poslední jasnost. Brání nešvaru nádeníka, který podnikaje pro sebe, požaduje jen nicotné.

Ve vzduchu polní cesty, měnícím se s roční dobou, dozrává vědoucí jasnost, jejíž tvář vypadá často těžkomyslně. Tzoto jasné vědění je ono nepotřebné, nikdo ho nezíská, kdo ho nemá. Ti, kdož

ho mají, mají ho od polní cesty. Na její pěšině se potká zimní bouře a žňový den, střetne se živé vzrušení jara i lhostejnázk smrt podzimu, spatří se navzájem hra mládí i moudrost stáří. A přece je vše projasněné v jedinečném souzvuku - jeho ozvěnu s sebou nosí polní cesta sem a tam.

Vědoucí jasnost je za branou k věčnému. Její dveře se otevřejí v závěsu, který byl kdysi ukován z házenek pohybů u zkušeného kováře.

Od Elnriedu se cesta stáčí zpět k zahradním vratům dvora. Přes poslední pahorek vede svou úzkou stužku plochými svahy až k městské zdi. Mle se třpytí v záři hvězd. Za zámkem se tyčí věž kostela sv. Martina. Pomalu, skoro váhavě doznívá jedenáct úderů hodin v noci. Staré zvony, na jejichž provazech se horce rozdírávaly chlapeccké dlaně, se chvějí pod rukami kladívka, jehož tmavý, žertovný obličej nikdo nezapomene.

Ticho je po posledním úderu ještě tišší. Dosahuje až k těm, kdo byli během dvou světových válek obětováni. Jednoduché se stalo ještě jednodušším. Stále totéž udivuje na uvolňuje. Útěcha polní cesty je nyní zcela zřetelná. Mluví duše? Mluví svět? Mluví Bůh?

Vše mluví o vzdání se totožnému. Vzdání neodnímá. Vzdání dává. Dává nevyčerpatevnou sílu jednoduchého. Útěcha činí vlivným dlouhé přicházení.

P R I L O H A K L N / 6 / 7 7

